

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravištvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana,
Knafljeva ul. št. 5/II. nad., telefoni od 31-22 do 31-26
Račun poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

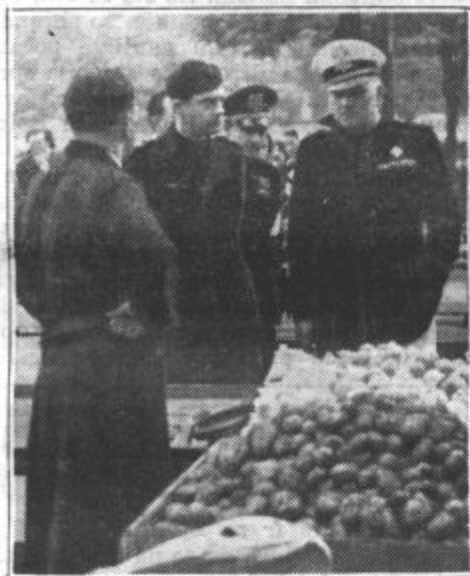
Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 4.50 L, polletno
9.- L, celoletno 18.- L; za inozemstvo: celoletno 24.- L,
Posamezna številka 0.50 L.

Briga Vis. Komisarja za življenje malih ljudi v Ljubljani

Visoki Komisar Ekscelenca Grazioli je že neshetokrat pokazal živo zanimanje za vsa vprašanja Ljubljanske pokrajine. Dne 25. julija zjutraj se je v spremstvu funkcionarjev Visokega Komisarjata odpeljal na ogled raznih javnih naprav, ustanov in podjetij bele Ljubljane.

Prvi obisk visokega dostojanstvenika je veljal živilskemu trgu, kjer ga je pozdravil župan dr. Adlešič v spremstvu zastopnika

Ekscelenca Visoki Komisar je pokazal veliko zanimanje za naše tržne razmere, ko je pred dnevi obiskal ljubljanski živilski trg

mestnega tržnega urada mestnega komisarja Mihelčiča in zastopnika mestnega gradbenega urada inž. arh. Kobeta. Visoki Komisar se je živo zanimal za promet na trgu, zlasti za cene. Pohvalil je ureditev tržnega prostora in izrazil svoje zadovoljstvo nad dejstvom, da je po skrbi mestnega tržnega urada blago resnično na prodaj po predpisanih cenah. Nato je inž. arh. Kobe visokemu gostu razkazal načrte in stavbe nove tržnice, ki bo v resnici pomembna pridobitev za Ljubljano. Posebej se je Ekscelenca Grazioli zanimal še za načrt pokritega mostu, ki bo vezal oba bregova Ljubljance in bo nudil tudi prostor za tržne mize. Ko so mu obrazložili, da je zamuda v dobavi gradiva zadržala delo, je Visoki Komisar obljubil vso pomoč, da se dobava in delo pospešita.

Po ogledu sadnega in ribjega trga je Ekscelenca Grazioli šel do Mestnega doma in si ogledal shrambo gasilskega orodja v podzemskih prostorih. Pred Mestnim domom je bil postrojen oddelek mestnih poklicnih gasilcev pod poveljstvom Franceta Rozmana, prisoten pa je bil tudi načelnik mestnega gasilskega oddelka inž. Gričar. V nagovoru je visoki gost izrazil svoje prepričanje, da so naši poklicni gasilci z nerom pripravljeno pomagati ne samo Ljubljani, temveč vsej pokrajini, in jim je čestital k dosedanjim uspehom. Preko njih

je sporočil pozdrave vsem gasilcem naše pokrajine.

Odtod se je Ekscelenca Grazioli odpeljal po Streliški ulici do novega mostu preko Gruberjevega prekopa, ki bo v kratkem dograjen. Tu ga je pozdravil mestni višji komisar inž. Ciril Pogačnik in mu razkazal gradnjo. Novi most je za okraj sv. Jožefa in za prebivalstvo pod Golovcem velikega pomena in bo v veliki meri poživil promet v tem resnično lepem kotu Ljubljane.

Izpod Golovca se je Visoki Komisar s spremstvom odpeljal v Kolezijo, da si ogleda novo kopalnico, ki ga tu grade. Inž. arh. Kobe je visokemu gostu razkazal potek dela in naprave. Kopalnica bo imela prostora za 1000 kopalcev, njemu pa bosta pridružena še otroško igrišče in športni prostor. Skupni stroški bodo znašali 1.300.000 lir. Bazena bosta dva, manjši izmed njih za neplavače.

Iz Kolezije je Ekscelenca Grazioli pohitel v Tivoli, da si ogleda otroško igrišče, ki ga grade v obliki velike krožne ploskve okrog ribnika. Ko je v Tivoliju stopil iz avtomobila, se je prav prijazno porazgovoril z delavci in pokazal živo zanimanje za njihove razmere. Pri gradnji igrišča je zdaj zaposlenih 35, prihodnji teden pa bo 50 delavcev. Na gornjem koncu igrišča bo zgrajen poseben bazenček za otroke. Ribnik bo služil poleti

čolnarskemu sportu, pozimi pa drsanju. Preko njega bo držala udobna, lično zgrajena brv. Ob slovesu je Ekscelenca Grazioli ponovno izrekel delavcem nekaj dobrih, izpod budnih besed.

Iz Tivolija so avtomobili odbrzeli po Celovški cesti proti Stori. Na mestni meji je Visoki Komisar izstopil. Po ogledu okolice je šel v tvornico, kjer ga je pozdravil ravnatelj Franc Vogl. Visoki Komisar se je podrobno zanimal za vsa vprašanja dela. Tvornica, ki zaposluje zdaj okrog 150 ljudi, izdeluje zastore, prte in podobne predmete za hišno opravo. Preden se je poslovil, je Ekscelenca Grazioli izrazil željo, da bi se z delavci sestal na kratek razgovor. Na dvorišču je imel kratek nagovor nanje in je izrazil svoje zadovoljstvo nad tem, da delo v podjetju poteka s tako lepimi uspehi. Njegova prva skrb je bila, da se izboljša položaj delavstva v Ljubljanski pokrajini, zato pa je tudi odredil, da se s 1. julijem zvišajo mezde za 20 odstotkov.

Ko je Visoki Komisar sedel v avtomobil, so mu delavci v slovo priredili pristrčne počastitve, nato pa se je odpeljal na obisk v pivovarno Union. Tu so ga sprejeli predsednik Avgust Praprotnik, tajnik dr. Golia in ravnatelj pivovarne. Visoki Komisar si je ogledal podjetje in se porazgovoril z delavci o tem, kako delajo in živijo. Po zaključenem ogledu je bila gostom pripravljena mala južina in je ob tej priliki predsednik Praprotnik nazdravil visokemu gostu ter se mu zahvalil za obisk. Ekscelenca Visoki Komisar se je do podrobnosti zanimal za izdelavo piva,

Visoki Komisar se pogovarja z delavskimi zaupniki v pivovarni Unionu

Ekscelenca Grazioli govori gasilcem v Mestnem domu

Za poravnavo naročnine:

Ker je prva polovica leta pretekla, prosimo spoštovane naročnike, da obnove čim prej naročnino in si tako zagotove redno prejemanje lista. Po novi uradni odredbi je morala tudi naša uprava spremeniti naročnino iz dinarjev v lire. Zato znaša naročnina od 1. julija naprej za tuzemstvo:

celoletno 18. — lir, polletno 9. — lir, četrtletno 4.50 lire. — Za inozemstvo pa letno 24. — lir. Za vso Ljubljansko pokrajino, kakor tudi za kraljevino Italijo veljajo cene za tuzemstvo.

Opozarjamo tudi vse naročnike, ki so še na dolgu z naročnino, da morajo tekom tega meseca poravnati tudi dolg. Dandanes se tudi od nas zahteva, da plačamo vsako blago vnaprej, zato smo primorani, da tudi mi zahtevamo od naročnikov točno plačilo.

Stare položnice so še vedno veljavne, treba je plačniku le popraviti besedilo »din« v »lir«, »dinarjev« v »lire« in »p« v »c« (pare v centesime).

Uprava „DOMOVINE“

posebno glede nabave goriva, sirovin in steklenic. Obljubil je, da bo povabil v Ljubljano predsednika Italijanske pivovarske industrije, da bi se v Ljubljani dogovorili o vzajemnem delu, predvsem kar se tiče nabave potrebnih sirovin. Visoki Komisar je omenil, da je v načrtu graditev velike steklarne v notranjosti Kraljevine, ki bo izdelovala pivske steklenice. Možnost pa je, da bi se ta načrt izvršil v Ljubljanski pokrajini, s čimer bi se ustvarile trdne osnove za razvoj te industrije v naši pokrajini. Visoki gost se je živo zanimal za socialne in zdravstvene prilike delavcev. Treba bo v tvornici napraviti skupne jedilnice, umivalnice, slačilnice, skratka naprave, brez katerih si dandanes tvornice ni misliti. Uprava pivovarne je zagotovila, da so potrebni načrti že dovršeni in je za dela tudi že pripravljena večja vsota. Nameščencem bodo dana na razpolago dolgoročno posojila po nizkih obrestih, da si bodo mogli že v bližnji bodočnosti ustanoviti lastne domove.

Poslednji obisk tega dneva je veljal tvor-

nici za kley, ki je edino podjetje te vrste pri nas in že dolga leta tudi v tujini uživa sloves. Izdelki ljubljanske tvornice imajo mačka za zaščitni znak in po tem znaku so znani po vsej Italiji. Včasih so mnogo kleja izvažali v prekomorske države, želatino pa največ v Belgijo. Želatine ne izdelujejo iz kosti in roževine kakor kley, temveč iz telečjih kož, kolikor jih ni mogoče predelavati v usnje. Seveda je prav zdaj težavno dobiti zadostno množino potrebnih kož, zato izdeluje želatino le od prilike do prilike.

V vseh podjetjih, ki jih je Eksk. Visoki Komisar ta dan obiskal, je dal mnogo izpodbudnih predlogov in zamisli. Ti obiski Ekscelece Visokega Komisarja bodo povsod zapustili dobre sledove, ki se bodo prav kmalu izkazali za splošno koristne. Poleg tega ima Eksceleca Visoki Komisar sam priložnost, neposredno spoznati razmere, v katerih dela in živi najskromnejši stan Ljubljanske pokrajine, ki je za veliko zanimanje, s kakršnim se zavzema Visoki Komisar zanj, zelo hvaležen.

Visoki Komisar je obiskal spet nekaj dolenjskih občin

Odlični gost se je zlasti zanimal za življenje malih ljudi

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino Eksceleca Emilio Grazioli je obiskal v nedeljo nekaj občin na Dolenjskem. Na njegovem nadzorovalnem potovanju so ga spremljali namestnik zveznega poveljnika Centurio Gattis, kmetijski izvedenec dr. Moseli in nekateri funkcionarji komisariata.

Prva postaja je bila v prijazni občini Veliki Loki, kjer so sprejeli Eksceleco Grazioli za župana, vse delovno kmečko prebivalstvo in šolska mladina. Visoki Komisar se je na trgu, ki je bil ves v zastavah, pogovarjal z različnimi prebivalci in se zanimal za njihove življenjske pogoje in delo.

Druga postaja je bila v Mali Loki. Pred poslopjem pokrajinske kmetijske šole so ga pričakale gojenke, sestre in župan, ga toplo pozdravili in mu izrazili hvaležnost prebivalstva za dobroto, ki mu jih izkazuje fašistična vladavina. Eksceleca Grazioli se je zahvalil in zagotovil svojo nezmanjšano skrb

za vsa kmetijska vprašanja. Nato je Visoki Komisar posetil šolsko poslopje, kjer obiskujejo bodoče gospodinje tečajke, ki jih bodo usposobile za najboljše oskrbnice. Ogleдал si je tudi zgradne hleve z govejo živino in del vzornega posestva.

Eksceleca Grazioli je nato nadaljeval pot v samostan v Stični, ki je bil v srednem veku trdnjava v bojih zoper Turke. Med potjo se je ustavil in pregledal oddelek črnih srajc, ki jih je pozdravil. V samostanu ga je sprejel opat ter mu izrekel pristržno dobrodošlico in hvaležnost menihov fašistični vladi, njihovi skrbni pokroviteljici. Visoki Komisar se je zahvalil za pozdrav, zatem pa je obiskal cerkev, ki je ena izmed najlepših v Sloveniji. V cerkvi se je zanimal za freske na stenskih zidovih. Nato je posetil mlekarno, kjer se izdeluje čislan sir, mesarijo in vinarstveni oddelek. Po tem obisku se je Visoki Komisar vrnil v Ljubljano.

Navdušen sprejem bolgarskih državnikov v Rimu

Iz Rima poročajo:

Prestolnica je sprejela in pozdravila z živahno in iskreno pristrčnostjo predsednika bolgarske vlade Filova in zunanjega ministra Popova, ki sta prišla na uradni obisk.

Odlična predstavnika prijateljskega naroda sta bila sprejeta pri Duceju in sta lahko okoli sebe slišala in videla s kakšnimi čustvi ju je sprejelo prebivalstvo.

Ostijska postaja, kjer sta odlična gosta iz-

stopila iz vlaka, je bila okrašena z zastavami obeh narodov. Zastave so visele tudi po bližnjih hišah in so krasile izhod postaje.

Za Duceje pozdravne besede se je predsednik bolgarske vlade zahvalil z velikim zadovoljstvom in izrazil svoje veselje, da je prišel v prestolnico Fašističnega Cesarstva. Prav tako pristrčno sta se Filov in Popov pozdravila z zunanjim ministrom grofom Cianom. Duceju je predsednik bolgarske vlade predstavil vse osebnosti iz svojega spremstva.

Bolgarskima državnikoma so nato predstavili odlične osebnosti, ki so ju prišle pozdraviti na postajo. V spremstvu Duceja in odličnih osebnosti so gostje šli skozi častno čakalnico, kjer je bilo zbranih mnogo osebnosti iz zunanjeja ministertva, bolgarskega in italijanske vojske. Pod stebriščem je bila zbrana častna četa karabinerjev z zastavo in godbo na čelu. V spremstvu Duceja sta bolgarska državnika pregledala častno četo in pozdravila zastavo. Ves veliki trg pred postajo je bil poln navdušenega občinstva in članov fašističnih združenj.

Ko je množica opazila Duceja in bolgarske goste, jim je začela navdušeno vzklikati. Filov in Popov sta pristrčno odgovarjala in se nato poslovila od Duceja. Predstavnika bolgarske vlade se je v avtomobilu peljal skupno z grofom Cianom. Zunanjega ministra Popova je spremljal državni podtajnik pri predsedstvu vlade Russo. V ostalih avtomobilih so bile osebnosti z spremstva.

Ko se je sprevod pomikal po ulicah proti villi Madami, je velikanska množica navdušenega prebivalstva prirejala pristrčne počastitve odličnim gostom. Ko sta se bila bolgarska gosta odpeljala s postaje, so zbrane črne srajce priredile Duceju ganljive počastitve.

Oba bolgarska državnika sta bila sprejeta pri Duceju, ki se je z njima razgovarjal. Filov je ponovno izjavil, da veže Bolgarijo trajno prijateljstvo z Italijo, ter je izrazil zahvalo za vse, kar je Italija storila za Bolgarijo, ki bo zmerom zvesta politiki osi. Filov in Popov sta bila sprejeta tudi v avdijenci pri Nj. Vel. Kralju in Cesarju.

Ves čas obiska v Rimu sta bila bolgarska državnika predmet pristrčnega oduševljenja vsega prebivalstva in sta bila tudi ob slovesu iz Rima pristrčno pozdravljena.

URADNI RAZGLAS

Predpisi o zatemnitvi

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino smatra za potrebno, da se na novo uredi vsakodnevni začetek in konec zatemnitve, zato

odreja:

Člen 1. Za dobo od 21. julija 1941-XIX. do nove ureditve se morajo odredbe glede zatemnitve izvajati dnevno v času od 22. do 5. ure zjutraj.

Člen 2. Kršitelji se bodo kaznovali po obstoječih predpisih.

Člen 3. Naredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu.

Visoki Komisar Emilio Grazioli

Pregled cen na ljubljanskem trgu

SADJE. Drobne breskve so po 5, debele breskve, smokve, hruške, ringloji in drugo sadje pa od 6 lir navzgor za kg. Borovnice so po 2 liri liter, maline pa po 4 lire liter.

SOLATA. Endivija je po 1.80 do 2 liri za kilogram.

FIZOL IN GRAH. Cena stročjemu fižolu se giblje od 2 do 4 lir kg. Grah je po 3 do 4 lire kg.

KROMPIR. Letos je krompir zelo drag, čeprav ga je precej. Trguje se po 1.70 do 1.80 lire za kg. Pričakovati je znatno znižanje cene.

ZELJE IN OHROVT. Cena jima je 2 liri. Kislo zelje pa je po 4 lire kg, kar je mnogo previsoko.

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Napadalni čolni Kr. Mornarice so drzno vdrl v maltsko o porišče

Vrhovno poveljništvo Italijanskih Oboroženih Sil je 24. julija objavilo vojno poročilo, iz katerega povzemamo:

Sredozemsko morje je bilo 23. t. m. prizorišče hude pomorske in letalske bitke, ki se je končala z zmago naših pogumnih letalcev.

Že ob zori in potem ves dan so izvidniška letala opazovala in javljala kretanje velikega sovražnega konvoja, ki so ga spremljale vojne ladje, križarke, torpedovke in matične ladje za letala. Konvoj je plul po vzhodnem Sredozemskem morju proti Levantu. Skupina sovražnih ladij je bila ponovno napadena od naših letalskih sil ter so prizadele sovražniku hude izgube. Potopljeni sta bili 15.000-tonska in 9000-tonska ladja, ki sta bili natoovorjeni z razstrelivom. Z letalskimi torpedi sta bili zadeti 10.000-tonska križarka in 8000-tonska križarka. Bombardirane so bile in zadete ena vojna ladja, ena križarka, en rušilec, en parnik velike tonaže in še neka druga ladja, ki je ni bilo mogoče točno spoznati. V raznih letalskih spopadih je bilo sestreljenih sedem sovražnih letal. Tri naša letala se niso vrnila na svoje oporišče. Številni člani posadk italijanskih letal so bili ranjeni. Nasledne noči so manjše ladje naše mornarice napadle britanske ladje. Brzi čoln pod poveljstvom fregatnega kapetana Forze je potopil veliko ladjo, o kateri ni bilo mogoče dognati nadaljne podrobnosti, drugi brzi čoln pod vodstvom pomorskega poročnika Pascolinija je potopil en rušilec. Vse italijanske ladje so se izmotale in se vrnile s prav lahкими poškodbami na svoja oporišča. V noči na 23. t. m. je naša podmornica s torpedi zadela neko ladjo velike tonaže, ki je bila v isti skupini. Dne 22. t. m. so sovražna letala potopila neko našo ladjo. Vsa posadka se je rešila. Mnogo ljudi je ranjenih.

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je 26. julija objavil tole posebno vojno poročilo: To noč je

skupina napadalnih čolnov Kraljeve Mornarice s pogumom, ki mu ni primere, vdrla v nadvse utrjeno pomorsko oporišče na Malti.

Majhne ladje, ki so jih pripeljale v neposredno bližino luke, so sporočile, da je prodor skozi vhod v luko popolnoma uspel kljub hudemu navzkrižnemu ognju sovražnega topništva in strojnic, do katerega je prišlo spričo alarma, ki je nastal, ko je neki žaromet po naključju odkril čoln. Čolni so bili zaman obstreljevani. V luki je bilo kmalu nato opaziti osem ogromnih eksplozij, spričo katerih so šinili v zrak veliki plameni. Na ta način je bil podan neovržen dokaz, da je bil drzno tvegani prodor v veliko sovražno oporišče docela uspešen, za kar gre zasluga neustrašni veri italijanskih mornarjev.

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 25. t. m. vojno poročilo, iz katerega povzemamo: Tudi 24. t. m. so naše letalske sile ponovno hudo

napadle konvoj 18 parnikov in številnih zaščitnih ladij angleške vojne mornarice,

ki so se pustolovsko spustile na sredno Sredozemsko morje in so bile od naših letalskih in pomorskih sil že hudo prizadete. Bombniki so zadeli v polno 10.000-tonsko tovorno ladjo, ki se je potopila. Torpedna letala so zadela in potopila nadaljna dva velika parnika, in sicer 12.000-tonsko ladjo in 15.000-tonsko petroleisko ladjo. Letala so dohitela tudi neko križarko, ki se je pripravljala na povratek v Gibraltar, in so jo torpedirala. Neke druga vojna ladja velike tonaže je bila zadeta z bombami. — Iz Stockholma poročajo: Angleška admiraliteta je objavila posebno poročilo, v katerem priznava, da so bile angleške sile o priliki prehoda nekega konvoja skozi Sredozemsko morje predmet močnih letalskih napadov in da so ponoči bile napadene od naglih borbenih čolnov. Po-

očilo priznava, da je bila neka trgovinska ladja poškodovana, pripominja pa, da je morda vseeno nadaljevala vožnjo v konvoju. Na koncu admiraliteta z obžalovanjem sporoča, da je bil v teku teh operacij potopljen angleški rušilec »Pearless«.

Iz Stockholma pravi najnovejša vest, da položaj na bojišču pri Smolensku ni bistveno izpremenjen, a pred Kijevom sovjetske čete le z velikimi žrtvami zadržujejo nemško ofenzivo.

Položaj na leningrajskem bojišču pa se je za sovjetske čete znatno poslabšal.

Kakor pravi stockholmska vest, Leningrad nima druge zveze z ostalim ruskim ozemljem kakor le z letali in radiom. Kljub temu menijo švedski vojaški strokovnjaki v Stockholmu, da se nemški naskok na Leningrad ne bo začel že zdaj, češ da hoče nemška vojska s čim manjšimi žrtvami počasi zlomiti ruski odpor. Nemške čete so napredovale v smeri od zapada proti Leningradu do mesteca Volosova na železniški progi Narva-Leningrad. Ofenziva proti Leningradu s finskega bojišča napreduje po stockholmski vesti najhitreje med Oneškim in Ladoškim jezerom, medtem ko se na Karelski ožini položaj ni mnogo spremenil. Trdovratno se ruske čete drže na področju Hangoeja, kjer je ruska vojska izvršila celo nekaj ofenzivnih sunkov, ki pa niso uspeli. Ista vest pravi, da v času, ko zavzema nemška ofenziva čedalje večji obseg, zbira tudi Japonska svoje čete na Koreji in v Mandžuriji. Te čete se pomikajo proti ruski meji.

Iz Tokia poročajo: Angleški veleposlanik v Tokiju je bil v japonskem zunanem ministrstvu in je v imenu svoje vlade

odpovedal vse trgovinske sporazume med Anglijo in Japonsko.

Razen tega so Zedinjene države in Anglija razglasile zaporo japonskih dobroimetij na svojih področjih. Japonski tisk živahno obravnava te ukrepe proti Japonski in prvi med drugim: Naj Zedinjene države nikar ne mislijo, da bodo s svojimi grožnjami Japonsko zares prestrašile. Japonska ne bo niti za trenutek oklevala, marveč bo postopala na osnovi svoje samoobrambene pravice.

Iz Berlina poročajo: Nemški politik kažejo veliko zanimanje

za razvoj odnošajev med Zedinjenimi in južnoameriškimi državami.

Značilen je strahovalni pritisk, ki ga Zedinjene države izvajajo na posamezne južnoameriške države in še posebej na posamezno ameriška podjetja. S tem si hočejo Zedinjene države politično in gospodarsko zaslužiti vso Južno Ameriko, ki naj bi služila njihovim politikam nasproti Evropi in Aziji. Da bi priklovali svoje politične spletke, so odgovorni politiki Zedinjenih držav pripisali silama od Japonski strahotne napadalne načrte, od katerih naj bi bile južnoameriške države že ogrožene. Tako so Zedinjene države dosegle, da so pregnali iz Bolivije nemškega državnishkega zastopnika Wendlerja, ki je moral zapustiti deželo v 24 urah. Nemški poslanik je zaman zahteval pojasnila. Sele pozneje je bila objavljena nekaka utemeljitev. Tudi primer, ki se je pripetil v Argentini, je zelo zgovoren. Nenadno je policija začela preiskavati prostore nemških združenj, in to v prisotnosti predsednika parlamentarnega odbora v Zedinjenih državah poslanca Taborde. Našli so seveda sumljivo gradivo, ki pa je bilo podtaknjeno. Tretji primer ameriške nasilne politike se je pripetil v Paragvaju. Vlada v Assunzionu je že sklenila pristati na imenovanje Baradona za nemškega državnishkega pooblaščenca v Paragvaju. Poslanik Zedinjenih držav Croost pa je zahteval, da se odredi potrditev tega državnika in je zagrozil s primernim pritiskom.

Iz Stockholma poročajo: Vrhovni poveljnik angleških čet v Indiji

general Wavell naj bi v kratkem odpotoval v Moskvo,

kjer se bo s sovjetskim poveljstvom pogajal za čim tesnejše sodelovanje med sovjetsko vojsko in med indijskimi četami, kar utegne biti potrebno zaradi nemškega prodiranja v Rusijo.

Iz Berlina poročajo: V Nemčiji z vso pozornostjo spremljajo zahtevo ameriškega tiska,

naj bi Zedinjene države zasedle po zgledu Islandije tudi afriško zamorsko republiko Liberijo

ter si tam ustvarile pomorsko in letalsko oporišče. Pripominjajo, da so te zahteve dokaz, da hoče Amerika izkoristiti zdajšnje vojno v Evropi in raztegniti svoj vpliv na evropske in afriške dežele pod pretezo, da je to potrebno zaradi obrambe Amerike.

Iz Vichyja poročajo: Francoska vlada je na zahtevo tokijske vlade

odstopila Japoncem nekaj oporišč v Francoski Indokini,

ker se je Japonska čutila ogroženo zaradi angleških in ameriških vojnih priprav na Daljnem vzhodu.

Kako se bo izvršilo ljudsko štetje v naši pokrajini

31. t. m. bo prvi popis prebivalstva Ljubljanske pokrajine po njeni priključitvi h Kraljevini Italiji. Pripravljalna dela so že dolgo časa v polnem teku v vseh občinah pod osebnim vodstvom ravnatelja za ljudsko štetje iz osrednega statističnega urada v Rimu.

Da se poda slika o veličini tega dela, naj zadošča omeniti število sodelujočih činiteljev in uradnikov, ki jih je 1400. Od teh je 1193 popisovalcev, 94 občinskih tajnikov, 94 županov ali občinskih komisarjev, 13 pokrajinskih nadzornikov, pet osrednjih nadzornikov iz osrednega statističnega zavoda in gori omenjeni ravnatelj za ljudsko štetje.

Celotno izvrševalno osebje je prejelo natančna pismena navodila in je bilo poleg tega primerno poučeno na številnih sejah od ravnatelja za ljudsko štetje in od nadzornikov, kako naj se popisni posli pravilno vrše.

Da se zajamči polni uspeh tega razsežnega dela, je potrebno, da celotno prebivalstvo Ljubljanske pokrajine pomaga izvrševalcem in odgovarja na vprašanja popisnih pol naglo, natanko in izčrpno, da pole izpolnjuje skrbno ter se s tem izogne vrnitvi pol za voljo dopolnitve ali popravila.

Popis prebivalstva ne bo služil nikakoli obdavčevalnim namenom. Za zbrane podatke bo veljala najstrožja uradna tajnost.

V soboto so začeli popisovalci razdeljevati popisne pole. Vsaka družina mora prejeti eno družinsko polo in vsaka zajednica eno polo za zajednice. Družine in zajednice, ki jih morda ne bi prejele do večera 30. julija, so dolžne osebno jih dvigniti pri občini.

Izpolnitev popisnih pol ni težavna. V njih stavljen vprašanja so jasna in navodila več kakor zadostna za pravilno razumevanje vprašanj samih kakor tudi za pravilen odgovor.

Kljub temu ne bo odveč obrazložitev pojma občine rednega bivališča, ki bi utegnil biti za nekatero nov. Pod občino rednega bivališča je razumeti občino, v kateri oseba ali družina navadno prebiva, to je občina, v kateri prebiva celo leto ali pretežni del leta. Vendar je tudi tedaj, če se je oseba ali družina priselila v občino komaj pred tednom dni, toda za stalno, to je z namenom, da se tam naseli, ta občina njena občina rednega bivališča.

Odgovori morajo biti napisani jasno in razumljivo. Ponovno se poudarja, da se bodo

popisne pole z nerazumljivimi, napačnimi ali pomanjkljivimi odgovori vrnile prizadetim.

Popisne pole morajo biti izpolnjene na dan 31. julija in morajo biti zaključene za 1. avgust, ker se bodo popisovalci v času od 1. do 5. avgusta zglašili pri vseh družinah in zajednicah, da jih tam dvignejo. Če bi bila

zaradi natančnega odgovora na kako vprašanje v popisni poli potrebna še kaka pojasnila, se je obrniti na popisovalce, ko se zglašijo za prevzem pol. Če se do minilega 5. avgusta popisovalci ne bi zglašili za prevzem popisne pole, je družinski poglavar, odnosno poglavar zajednice dolžan vrniti polo

Uredba o zvišanju plač velja za vsa podjetja

Pred dobrimi tremi tedni je Visoki Komisar izdal uredbo, po kateri se morajo izenačiti plače delavcem in nameščencem s povišanji življenjskimi izdatki. Odveč bi bilo poudarjati, na kako veliko zadovoljstvo je ta njegova odredba naletela pri prizadetih, pa tudi pri ostalem prebivalstvu, saj takšen odločen ukrep povoljno vpliva tudi na gospodarski položaj ostalega prebivalstva v pokrajini.

Velika večina podjetij je razumela potrebo po zvišanju plač. Da pa bodo tudi ostali storili svojo dolžnost, prinašamo danes ponovno to važno odredbo:

Člen 1. Od 1. julija 1941-XIX dalje so z dnem 15. marca 1941-XIX ustaljene plače uradnikov in delavcev in obče vseh nameščencev uprav bivše države Jugoslavije in bivše dravske banovine in drugih javnih in poldržavnih uradov kakor tudi zasebnih delodajalcev povišane v nasledni meri:

za mes. plače, manjše kakor 600 lir, za 20%
za mes. plače, manjše kakor 900 lir, za 15%

za mes. plače, manjše kakor 1200 lir, za 12%
za mes. plače, manjše kakor 2500 lir, za 10%
za mes. plače, večje kakor 2500 lir, za 250 lir.

Člen 2. Za določitev odstotka povišanja v odnosu k plačam, ustreznajočim za razne dele meseca, morajo biti minimalni zneski, naznačeni v členu 1., izenačeni tako, da se smatra mesec enak 25 delovnim dnevom in teden enak šestim delovnim dnevom.

Člen 3. Morebitna povišanja plač, ki so stopila v veljavo pozneje kakor 15. marca 1941-XIX, morajo ostati ohranjena, toda so morda vključena v nove plače, kakršne nastanejo z izvedbo poviškov, določenih s členom 1.

Člen 4. Za delovna razmerja, ki so se začela pozneje kakor 15. marca 1941-XIX, bo izenačenje s povečanimi življenjskimi stroški ugotovljeno s sporazumi, ki bodo sklenjeni med poklicanimi strokovnimi združenji, a v primeru nesporazuma od delovnega inspektorata Visokega Komisarjata Ljubljanske pokrajine.

Rejci ovc v Hinjah so si ustanovili združenje

Hinje, julija.

Nedavno nedeljo so imeli rejci ovc v Hinjah ustanovni občni zbor svojega združenja. Naši ljudje so prepričani, da se izplača ređiti drobnico. Pri tem pa se v hlevu ne pozna, ali imamo eno ovco več ali manj. Naši gozdovi se ne dajo izrabiti drugače kakor s pašo ovc. Naši posestniki se tudi zavedajo, da mora še vnaprej ostati skupna paša.

Ovčerejsko društvo, ki se je ustanovilo

omenjeno nedeljo, naj skrbi, da se v Suhi krajini spet uveljavi reja ovc in da se uveljavi ovca boljše pasme, kakor je bila prejšnja. Okrajni kmetijski referent inž. Rihar je poleg drugih navodil povedal tudi to, da bo jeseni v Hinjah plemenski sejem za ovce, na katerem se bodo lepe plemenske živali dobro prodale. Vsi, ki imajo ovce, naj skrbijo, da jih bodo do takrat ohranili. V društvo so vabljeni rejci ovc tudi iz sosednih občin.

Novomeški Rdeči križ pomaga priseljencem

Tudi Novo mesto se zaveda, da mora nujno priskočiti na pomoč neštetim slovenskim priseljencem, ki so se pri nas čez noč znašli brez strehe in hrane. Da bi številnim prizadetim rodbinam nudil prvo pomoč, je novomeški odbor Rdečega križa začel podporno

delovanje. Obrnil se je na prebivalstvo s prošnjo, da upošteva v teh hudih dneh položaj rojakov-priseljencev in da vsakdo po svoji moči daruje za njihovo začasno vzdrževanje. To delovanje je bilo pokrenjeno v sporazumu in z blagohotno naklonjenostjo

novomeškega okrajnega civilnega komisarja dr. Ottona Grisellija, ki je razumel in podprl stremenje krajevnih činiteljev Rdečega križa, kateremu predseduje zdravstveni referent dr. Božidar Küsel. Tako je bilo z velikim uspehom izvedeno pobiranje prostovoljnih prispevkov, katero se bo v bližnjih dneh zaključilo.

Okrajni odbor Rdečega križa v Novem mestu se iskreno zahvaljuje vsem darovalcem, ki so pravilno umeli klic Rdečega križa in darovali denar, obleko, živila in drugo blago. Tako so s svojimi darovi omogočili v naših naseljih življenje priseljencem.

Rdeči križ obenem obvešča vse priseljence, da je bil pri novomeškem odboru Rdečega križa ustanovljen poseben odsek pod naslovom socialni in poizvedovalni odsek Rdečega križa v Novem mestu, katerega naloga je, da se bavi z ugotavljanjem razmer in potreb priseljencev, katerim tudi razdeljuje podporo v denarju in drugem blagu. Ta odsek posluje začasno vsak delavnik v prostorih mestne občine v Novem mestu, II. nadstropje.

Cerkniško jezero usiha

Cerknica, julija

Zgodovinar Valvazor je v svojem popisu vojvodine Kranjske opisal vse zanimivosti Cerkniškega jezera. Presihajoče Cerkniško jezero je še danes v marsičem nerešeno vprašanje za strokovnjaka in je kot čudo narave še danes točka, ki si jo hodijo ogledovat izletniki. Večina misli, da si je že dovolj ogledala to čudo, če je šla iz Cerknice proti vasi Dolnjemu jezeru in odtod naprej po nasipu do mosta, pod katerim teče Stržen poleti, ko jezera ni. Večina se zadovolji, da vidi obsežno lužo, ki pokriva skoro 30 kvadratnih kilometrov, ter misli, da je jezero dolgočasno.

Najzanimivejše je Cerkniško jezero vsekar tedaj, ko odteka skozi globoke požiralnike. Ta čas je napočil prav te dni in domačini glede na višino vode v strugah, ki se vijejo ko kače po jezerski ravnini, lahko od ure do ure natančno povedo, kdaj bo izginila voda v globokih tolmunih. Za prebivalce Cerknice in Cerkniške doline je ugotovitev časa, kdaj bo jezero izginilo, izrednega pomena. Tedaj namreč nastopi za prebivalce donosni ribolov. To je posel, ki se ga loti z veseljem vse, saj ni nikogar, ki bi jim ribarjenje branil. Nemila usoda zadene namreč vse ribe, ki so v Cerkniškem jezeru. Kar jih ne izgine v požiralnikih,

Muljovski:

4

JUNAŠTVO IN ZVESTOBA

Zgodovinska povest

Stiskajoč se v kot izbe je medtem stari Jug odbijal napade svojih dveh sovražnikov. Ljuto sta se zaganjala dušmana v starca, razjarjena zaradi njegovega odpora. Junaško se je branil mlinar Jernej, silno je udarjal s puškinim kopitom okoli sebe, dokler mu ni eden Turkov izbil puške iz rok. Jernej je zaklel, se golorok vrgel na šibkejšega izmed Turkov, mu iztrgal sablo iz pesti, jo zavihtel in s strašnim zamahom razklal njegovo glavo. Njegov tovariš je spretno odskočil, se potem od strani pognal v starca ter mu zasadil svoj handžar v vrat. Stari Jug je zaspil, curek krvi je švignil iz rane. Omahnil je, a se spet zravnal, vzdignil težko sablo in usekal Turka po glavi s tolikšno močjo, da mu jo je preklal. Nato se je opotekel in je padel na obraz. Bil je mrtev. Vse to se je odigralo v teku dveh, treh minut.

Iz Marjetičine kamrice se je zaslíhal obupen vzkrík: »Oče, Nande, pomagajta!« Gorjan je čul ta klic na pomoč, zahropel je v obupu, njegove mišice so se napele do skrajnosti. Zbral je še enkrat svoje že izčrpane moči in se z obupnim naporom poizkušal iztrgati iz orjakovega prijema. Zaman. Mlademu kmetu so začele pešati sile, omotica se ga je polasčala. Čutil je, da bo kmalu podlegel. Spet je začul Marjetičen klic na

pomoč. Tedaj pa je strašni prijem na mah odnehal. Prsti, ki so stiskali Gorjanov vrat, so se razklenili. Turek je bil mrtev. Gorjan je vstal in se opotekel s široko odprtimi ustmi loveč sapo. Tedaj se je na pragu Marjetičine kamrice pojavila postava turškega poveljnika Hasana age. Z eno roko je stiskal k sebi vitko telo mlinarjeve hčere, ki mu je kakor mrtva slonela na rami, druga roka se mu je pa krčevito oklepala ročaja težke zakrivljene sable.

»Ropar turški, pusti deklico!« je hotel krikniti Gorjan, ali besede je samo zašepetal. Izčrpan od prevelikega napora je omahnil in se zgrudil na okrvavljena tla.

»Alah! Vsi moji zvesti mrtvi!« je zamrmral mladi Turek, stopajoč preko krvavih trupel svojih ljudi. »Prekleta nejevernika, vseh devet sta mi ugonobila! Moja četa je gotovo že daleč kje. Preden jo dohitim, bom gotovo napaden od kristjanov, ki mi bodo hoteli ugrabiti deklico. No, pa saj me pred hišo čaka žlahtni konj Šerif, ki bo prišel zdaj spet svojemu pravemu gospodarju v roke. Nihče me ne bo mogel dohiteti. Te sladke kristjanske cvetlice si ne bom pustil odvzeti.«

Rahlo je poljubil nezavestno Marjetico na belo čelo, nato porinil svojo sablo v nožnico, prijel deklico tudi z drugo roko in jo od-

nesel iz mlina. Kmalu potem so pred mlinom zatopotala konjska kopita. Hasan aga je odjezdil v diru držeč pred seboj na konju svoj lepi plen. Brez oddiha je gnal dalje v blaznem diru. Kakor blisk je švigal mimo pogorišč in naposled zagledal pred seboj četo Turkov, ki mu je prihajala nasproti.

»Alah! To so moji zvesti!« je zašepetal sam pri sebi aga. »Gotovo me gredo iskat.«

Tudi četa ga je zagledala. Začuli so se divji klici; divji vojniki so spoznali svojega poveljnika. Turki so izpodbodli konje, kmalu potem je bil Hasan aga obkoljen od zagorelih obrazov svojih vojščakov. Bil je petdeset mož, po večini mladi, krepki ljudje. Vdano so pozdravljali svojega poveljnika in občudujoče gledali krasno deklico, ki jo je Hasan aga držal pred seboj na konju. Med divjo ježo se je Marjetici povrnila zavest in zdaj je trepetaje po vsem telesu zrla turške vojake.

Podpoveljnik se je globoko priklonil pred Hasanom ago ter izpregovoril: »Skrbela nas je tvoja dolga odsotnost, zato smo se vrnili, da te poiščemo in da ti pomagamo, ako bi bil v nevarnosti. Čudim se, ker te vidim brez spremstva. Kje so tovariši, ki so bili pri tebi?«

»Mrtvi so. Padli so v boju s kristjani.«

»Alah! Prišli bodo v raj preroka Mohameda! Bili so junaki! Kje pa si dobil to belo, zalo nejevniško cvetlico? Ali si jo namenil v dar sultanu?«

»Ne!« je zaklical Hasan aga strastno in stisnil Marjetico še tesneje k sebi. Deklica je zaječala in zaprla oči, kajti poželjivi pogledi mladega Turka so jo navdajali z grozo.

kamor jih potegne deroča voda, ki jih odnese naprej na podzemski pota, kjer jih večina pogine, jih čaka pod milim nebom prav tako smrt. Ribe obleže v kotanjah in tolmunih, iz katerih je voda odtekla.

Prebivalstvo skuša v tem času, ko izginja voda iz globokih tolmunov, nabrati čim več rib. V tolmunih je tedaj vse živo. Človeku se zdi, kakor da je zajeto vse jezero v veliko rešeto. Voda odteka v globino, v rešetu pa ostajajo ribe. Tedaj spretni lovijo ribe z rokami, drugi z mrežami. Vendar imajo do mrež pravico samo Jezerci. Ta ribolov se na Cerknškem jezeru ponavlja skozi več dni, saj požiralniki usihajo vsak zase. Teh pa je na Cerknškem jezeru vse polno. Znani so Rešeto,

Vodonos, Skedenca, Retje, Mala in Velika Bubnarica in drugi. Edini košček, ki pri usihanju Cerknškega jezera ne izgubi vode tako hitro, je tako imenovani Zadnji kraj. Tam se jezero obdrži najdalje, medtem ko so drugod globoki požiralniki, ki so na dnu prepriženi z mrežo kamenitih razpok, že davno suhi.

Ko ni več vode, postane Cerknško jezero najbolj zanimivo. Veliki mah, ki je pokrival dno tolmunov, se na solncu v nekaj dneh obeli takó, da ima človek vtisk, da hodi po zasneženih pokrajini.

Tako usiha Cerknško jezero pač najbrže že tisočletja. Iz zgodovine vemo zanesljivo, da se ta pojav že stoletja ni spremenil.

Le z vročo tekočino si ugasiš hudo žejo

Da bi si človek z vročo tekočino prej ugasil žejo kakor z mrzlo, pač večina naših bralcev ne bo verjela. Žeja je hujša reč kakor lakota. Kadar je človek žejen, hlepi po vodi ali drugi tekočini in se mu zdi, da je v devetih nebesih, če vleče vase čim hladnejšo tekočino. Tisti trenutek, ko piješ mrzlo tekočino, ti je utešeno, toda kmalu se ti zazdi, da nekaj ni v redu. Znova spet postaneš žejen, čeprav imaš že lepo zalogo vlage v sebi.

Zakaj je to tako? Zato, ker nam tekočina toliko manj pogasi žejo, kolikor hladnejša je. Želodec je skrben paznik v službi celega telesa in ne pušča premrzle vode v črevesje. Mrzla voda in mrzlo pivo terjata od ročne mišice in od obisti velikih naporov, kar nam povzroča neprijeten počutek. S kratkimi be-

sedami rečeno: mrzla voda ne izvrši svoje dolžnosti, katero je vode potrebno telo terjalo od nje. Zato moramo spet znova piti. Saj vemo, kako je s tistimi, ki si s hladnim pivom gasijo žejo. Izpijejo vrček, pa spet nov vrček in tako naprej. Zaspani postanejo in okajeni, a so še zmerom žejni.

Tisti pa, ki si gasijo žejo, recimo z vročim čajem, strežejo želodcu, ki ne mara mrazu. S tem so si hudo žejo pogasili in občutek njihov je prijeten. No, če si žejen kje v gozdu, seveda nimaš tople pijače pri roki. Zato pa napravi le kakšna dva požirka zmerno hladne vode. Ne natreskaj se mrzle vode, kolikor ti duša da, če hočeš biti zdrav in še si res hočeš ugasiti žejo.

Strela je zažgala gospodarsko poslopje

V nedavni noči je med hudim neurjem udarila strela v gospodarsko poslopje podžupana občine Velikih Lašč posestnika Riglarja Ivana pri Sv. Gregoriju pri Prapročah. Ogenj je naglo zajel veliko gospodarsko poslopje in uničil hkratu s poslopjem veliko množino sena, orodje in elektromotor. Na kraj požara so prihiteli gasilci od Sv. Gregorija. Ker je močan veter odnašal cele žareče kupe sena, se je vnel tudi hlev in zgor. Le požrtvovalnosti domačih gasilcev in sovaščanov, ki so pritekli kljub nevihti na pomoč, se je zahvaliti, da se ogenj ni razširil tudi na sosedne hiše in gospodarska poslopja. Rešili so vozove in živino. Zavarovalnina je majhna.

Riglar, ki je oče desetih otrok, je ležal na bolniški postelji. Ko sta gorela gospodarsko poslopje in hlev, so ga morali odnesti iz hiše, ki je bila prav tako v nevarnosti.

Novice

* Ducejeva slika materi padlega vojaka. Na grškem bojišču je med drugimi padel junaške smrti tudi Dino Villa, ki je poveljeval oddelku miličnikov. Dina Villo so po njegovi smrti predlagali za odlikovanje s srebrno kolajno za vojaške vrline. Duce je te dni pripravil svoj-

Tega temnopoltega mladca se je bala: imela ga je za krvoločnega človeka živalskih nagonov. Sklenila je, da bo do poslednjega diha branila svojo deklinško čast.

»To devojkó sem si namenil zase. Ona postane gospodarica mojega doma!« je nadaljeval aga z iskrecimi se očmi. »Gorje mu, kdor bi mi hotel odvzeti to cvetko. Na to deklico mi morate najskrbneje paziti. V tvoje varstvo jo izročam, Mustafa, ti mi boš odgovoren za njeno življenje. Priskrbi kakšno vprego!«

»Storil bom, kakor želiš,« se je priklonil podpoveljnik Mustafa.

»Ali so naši kje v bližini?« je vprašal Hasan aga.

»Jezuf beg s svojimi je blizu, drugi poveljniki so se s svojimi četami razkropili na vse strani. Plena je malo. Prekleti kristjani so vse odnesli, niti enega suznja še nismo zajeli. Kaj zapoveduješ, gospod? Ali hočeš s svojo četico ropati na lastno pest ali pa se hočeš priključiti oddelku Jezufa bega?«

»Ne bom se družil z njim, plena si hočem nagrabiti sam,« je odgovoril Hasan aga ponosno. »Ker pa nas je le mala truma, ne bomo zvečer taborili na tej strani Save, ampak se bomo vrnili v glavni tabor, upam da obloženi s plenom. Naprej!«

BOJ V GOREČI VASI

6.

Turki so zaokrenili konje, zajezdili na stransko pot ter zdirjali v ono smer, kjer še ni bilo opaziti požara. Cesta se je vila okoli holma, ko so divji jezdeci predirjali ovinek,

so zagledali pred seboj samotno kmečko posestvo, a nekoliko dalje je stala vas, skupina nizkih, s slamo kritih hiš, sredi katerih je bila s pokopališčnim zidom obdana cerkev, katere z deščicami kriti zvonik je molel v nebo kakor prst.

»Poiščite najprej kakšno vozilo, na katerem se bo peljala kristjanska deklica,« je velel Hasan aga svojim ljudem, ko so obstali pred samotnim posestvom. »Devojkó je sicer lepa, a jaz sem vendar vojak ne pa pestunja žensk.«

Turki so razjahali. Medtem ko so se nekateri vrgli na hišna vrata in jih začeli razbijati, so drugi vdiralí v hišo skozi okna. Toda poslopje je bilo zapuščeno, štrambe prazne.

Iz kolarnice sta dva Turka privlekla preprosto kmečko vprego. Na vozu so napravili udobno ležišče, na katero je Hasan aga položil svojo lepo ujetnico. Da bi se deklica počutila čimbolje, je velel mladi poveljnik nad vozom razpeti platneno streho, ki naj bi jo varovala pred solnčno pripeko.

»Ne boj se me, kristjanska golobica,« je govoril Hasan aga Marjetici v srbskohrvatskem jeziku, napol dobrohotno, napol porogljivo. »Storil ti ne bom ničesar žalega, ker te ljubim! Gorje tistemu, ki bi ti hotel storiti kaj žalega! Odvedel te bom v svojo domovino. Poskrbeti hočem, da ne boš med potjo trpela neprijetnosti. Ko dospemo v moj grad, postaneš moja lepa žena in gospa. Obdal te bom s sijajem, kakršnega si niti v sanjah ne moreš predstavljati. Seveda mi boš morala biti pokorna. Ako pa boš trdo-

cem padlega junaka veliko presenečenje: poslal je njegovi materi veliko svojo sliko, pod katero je sam lastnoročno napisal tole: »Marinetti Villovi v spomin na sina Dina, ki je padel na grškem bojišču. Rim, 6. julija XIX. — Mussolini.«

* Odlikovanje mladega Tržačana. Podpomočnik Aleksander Kukanja iz Trsta je bil za zasluge, ki si jih je bil pridobil na grškem bojišču, odlikovan z vojnim križcem.

* Svečan pogreb žrtev angleškega napada na Napoli. Te dni so na napolijskem pokopališču slovesno pokopali vojake protiletalske obrambe, ki so postali žrtev angleškega letalskega napada. Krste so bile ovite v zastave. Pred njimi so šli za pogrebom vojaški oddelki in višja duhovščina, za njimi pa svojci in zastopniki oblastev. Med potjo se je sprevod srečal z avtomobilom kneza Piemontskega, ki se je v družbi s prefektom Albinijem peljal v zavetišče za uboge. Knez Umberto Savojski je stopil iz avtomobila in pozdravil krste, množica ljudstva pa mu je izkazala globoko spoštovanje.

* Odmera žita za kmetovalce. Po novi odredbi Ministrstva za kmetijstvo in gozdo-ve je uvedena posebna karta za mleto, po kateri je vsakemu pridelovalcu odmerjena količina žita za lastno rabo. Za vsakega člana družine lahko kmet pridrži dva metrska stota pšenice ali 2.60 metrskega stota ječmena ali 3.50 metrskega stota koruze, če hoče zadržati samo posamezno izmed teh žitnih vrst. Kdor pa želi zadržati mešane vrste, se mu odmeri za vsak stot pšenice 1.30 metrskega stota ovsá ali 1.50 metrskega stota ječmena ali 1.75 metrskega stota koruze.

* Stolica za slovenski jezik v Rimu. Na osnovi posebne zakonske odredbe se 21. oktobra ustanovi 50 novih mest za vseučiliške profesorje na raznih visokih šolah v Kraljevini. Med drugim bo na fakulteti za književnost v Rimu ustanovljena nova stolica za slovenski jezik.

* Slovenski lazarist je imel novo mašo v Turinu. Na praznik sv. apostolov 29. junija je turinski kardinal posvetil v mašnike 39 bogoslovcev. Med njimi je bil tudi g. Ciril Čarga, misijonski duhovnik-lazarist, doma iz Idrije ob Bači.

Plačujte naročnino!

vratna, boš morala na svoji koži občutiti, kako kaznujem neposlušne suznje.«

Hasan aga se je zlobno nasmehnil. Marjetica je razumela pomen njegovih besed, toda molčala je. Turka niti pogledala ni. Kazala se je ravnodušno in pogumno, ali v resnici je bila razburjena. Srce se ji je krčilo v brezmejnem strahu. Najbolj jo je mučila negotovost o usodi očeta in zaročenca. »Ako je Nande ostal živ, me bo iskal in rešil kakor mi je snoči zagotovil,« si je dajala poguma. Toda obenem se ji je vsiljevalo vprašanje, ali morda ne ležita oče in zaročenec v mlini mrtva, razsekana od turških sabel. Ta misel jo je navdajala z obupom.

Voz se je premaknil. Turki so ga obkolili in v lahkem diru odrinili dalje proti vasi. Iz slamatih streh samotne kmetije so se začeli kazati ognjeni jeziki.

Nekoliko pred vasjo se je turška četa ustavila. Hasan aga je zapovedal podpoveljniku Mustafi, naj ostane z desetimi možmi pri vozu in vestno pazi na lepo suznjo, da ne pobegne. Nato je z ostalimi štiridesetimi vojniki zdrvel v vas. Hiše so bile zapuščene, vendar vas ni bila brez prebivalcev. Žene, otroci in stari ljudje so se zatekli v cerkev, možje in fantje so pa ostali na straži okoli Božje hiše, varovani od dokaj visokega in debelega pokopališčnega zidu. Oboroženi so bili z najrazličnejšim orožjem in pripravljeni braniti se do poslednje kaplje krvi. Bil je tu zbrano skoro sto krepkih, orožja in boja vajenih mož. Ko je stražnik iz line cerkvenega stolpa naznanil, da se bližajo Turki, se je polastil v cerkvi zaprtih žensk gro-

* Novo mašo je bral v nedeljo v Velikih Laščah salezijanec g. Jože Peterlin.

* Sprememba voznih redov vlakov na Dolenjskem. Od srede 23. julija dalje več ne vozita na progi Mokronog - Bistrica - Trebnje na Dolenjskem potniška vlaka, ki odhajata iz Mokronoga ob 8. in 16.30 in prihajata v Trebnje ob 8.30 in 17. Zato pa vozita vlaka z odhodom iz Mokronoga ob 12.12 in 20.43 in s prihodom v Trebnje ob 12.41 in 21.13.

* Prihod civilnega komisarja v Črnomelju. Dr. inž. Emilio Cassanego je prevzel posle na okrajnem glavarstvu. G. komisarju, ki se je ob svojem nastopu živahno pozanimal za vse razmere Bele krajine, želimo prijetno bivanje v Črnomlju.

* Sprejem gojencev v gluhozemnico. Z dovoljenjem Visokega Komisariata bo gluhozemnica v Ljubljani sprejela ob pričetku prihodnjega šolskega leta v pripravljani in v I. razred gluhozeme otroke-novince, ki doslej še niso bili deležni pouka. Starši naj za sprejem svojega gluhozemenega otroka v zavod takoj vložijo prošnjo na ravnateljstvo gluhozemnice v Ljubljani in prilože rojstni list, domovnico, zdravniško spričevalo in uradno izjavo o premoženjskem stanju. Prihodno šolsko leto bo gluhozemnica sprejela v pouk tudi vse one gluhozeme, ki so bili doslej zaradi pomanjkanja prostora odklonjeni. Da bo ravnateljstvo vedelo, ali so ti otroci še doma in ali so zdravi, naj starši s pismom prijavijo tudi te otroke. Že vložene prošnje ostanejo veljavne. Podrobna pojasnila dobe starši pri ravnateljstvu gluhozemnice ali pa pri pristojnih občinskih uradih, ki so dobila zadevni odlok Visokega Komisariata.

* Taborjenje ob Krki. Še nobeno leto niso bregovi Krke imeli toliko tabornikov, kakor jih imajo letos. Ob vsem toku reke Krke taborijo številne skupine mladih ljudi, predvsem Ljubljancev. Blizu železniške postaje tabori v prijaznem gozdičku na desnem bregu Krke zdaj že tretja skupina tabornikov, pri gradu Otočcu pa taborijo ljubljanski skavti in gozdovniki. Mladina se tu počuti prav dobro.

* Gradnja silov za kisanje krme na Dolenjskem. Kakor druga leta je tudi letos v teku akcija za gradnjo silov za kisanje krme. Gradili jih bodo s podporo iz javnih sredstev. V ta namen je Visoki Komisar na predlog kmetijskega oddelka odobril, da se bodo v okviru proračunskih možnosti tudi letos delile podpore, ki pa se bodo odobravale le na podlagi

zen strah. Začula sta se jok in stok. Tudi mož in fantov se je pollaščal nemir.

»Če Turki zažgejo vas, bo zgorela tudi cerkev in z njo mi vsi!« so vzdihovale ženske obupno vijoč roke.

Rjoveč kakor divje zverj so se pripodili turški jezdec v vas, se razpršili na vse strani in začeli vdirati v hiše. Nekaj Turkov je pridrvelo proti cerkvi, toda kmetje so jih sprejeli s strelji in kamenjem. Eden izmed Turkov je strmoglavil s sedla in se ni več pobral, drugi pa so se naglo umaknili nazaj.

Ko so videli malo število Turkov, se je kmetov za pokopališčnim obzidjem polastila divja bojevitost. Strah se je umaknil pogumu.

»Napadimo širokohlačarje, možje, ako nismo šleve!« je zaklical čokat hrust. »Udarimo po pasjih bratih! Malo jih je, mnogo manj kakor nas. Lahko bomo potokli vse do zadnega.«

»Udarimo! Smrt jim!« so se začeli okrog cerkve razlegati odločni glasovi. Plečate kmečke postavle so se skrinjale v gručo. V solnčnih žarkih so se zablskale kose, sekire puške, sable. Težka bruna, ki so zapirala vhod na pokopališče, so bila naglo odstranjena in skozi vrata je vdrla na prosto truma žilavih mož.

»Kristjanski psi se skrivajo v svojem svetišču. Mnogo jih je, vse črno se jih giblje okoli cerkve. Vsi so dobro oboroženi. Če nas napadejo, smo izgubljeni! Umaknimo se, aga,« je dejal eden izmed Turkov mlademu poveljniku. Hasan agi so se zaiskrile oči.

»Ne bomo bežali pred kmeti!« je rekel ponosno. »Naskočili jih bomo in poklali vse

pravilno vloženi in kolkovani prošnji, katere je treba predložiti čimprej novomeškemu okrajnemu glavarstvu, ker morajo biti do konca meseca izročene Visokemu Komisariatu.

* Četrtič je rodila dvojčka. V porodnišnici v Rimu je Izabela di Noia četrtič rodila krepka dvojčka, dečka in deklico. Di Noia vzbuja po svoji izredni rodovitnosti pozornost zdravnikov in javnosti. Združenje za podpiranje mater in dece je poskrbelo, da bosta nova mala državljana lepo preživela t. ve detinske dni.

* Smrt matere pisatelja Ivana Albrehta. V Hotedršici je umrla ga. Antonija Albrehtova, mati pisatelja Ivana Albrehta. Blago ženo so ob lepi udeležbi pogrebcev pokopali v petek. Rajniki bodi ohranjen blag spomin, žalujočim naše sožalje!

* Smrt kremenitega moža. V Splitu je umrl bivši predsednik dalmatinske narodne vlade in poznejši senator dr. Uroš Desnica. Mož izrednih vrlin in visoke izobrazbe je povsod užival ugled. Zadna leta je bolehal na srcu in je ponovno iskal zdravja v naših slovenskih kopališčih. Bil je kremenit značaj in je imel mnogo dobrih prijateljev. Smrt ga je odpoklicala v starosti blizu 70 let. Bodi plemenitemu možu, ki imel tudi pri nas mnogo spoštovalcev in prijateljev, lahka zemlja!

* Smrt delavnega moža. V Novem mestu je preminil upokojeni železniški uradnik g. Josip Cibic. Rajniki se je rodil leta 1876. v Proseku pri Trstu. Po dovršenih šolah je vstopil v železniško službo. Služboval je v raznih krajih Goriške, po končani vojni pa je prišel v naše kraje. Najprej je služboval kot postajni načelnik v št. Vidu pri Ljubljani, potem v Vrbanji v Slavoniji, kjer pa je ostal le malo časa. Kmalu se je zopet vrnil v Slovenijo in prevzel mesto glavnega blagajnika na novomeški železniški postaji, kjer je služboval do upokojitve. V službi si je pokojnik pridobil sloves vestnega in delavnega uradnika. Pokojnik zapuščal potrto soprogo in dve hčerki. Blag mu spomin!

* Smrt bivšega postajnega načelnika. V Ljubljani je umrl g. Franc Megušar, bivši postajni načelnik v Kamniku. Pokojnik je bil po rodu iz Selc nad Škofjo Loko. Blag mu spomin!

* Smrt mladega visokošolca. V Mokronogu je umrl, star šele 23 let, g. Sandi Majcen, ki je na visoki šoli študiral živinozdravništvo. Blag mu spomin! Žalujočim iskreno sožalje!

* Dve sestri na mrtvaškem odru. Te dni je v Novem mestu umrla 75letna Marija

do zadnega. V svoje svetišče so gotovo skrili mnogo zalih deklet in različnega blaga, vse to mora pasti v naše roke. Ali so se kristjani močno utrdili. Ali je okoli cerkve obzidje?»

»Da. Ni prav visoko, toda ker je nejevernikov mnogo, ne bomo mogli zavzeti njihovega tabora!«

»Prava reč,« je zaklical Hasan aga zaničljivo. »Naskočili bomo tabor in naši konji bodo s kopiti pogazili kristjane okoli cerkve.«

To rekši je Hasan aga zapiskal na srebrno piščalko. Začuvši žvižg so po hišah stikajoči Turki takoj opustili nadaljno iskanje plena, zajezdili konje in pridirjali k svojemu poveljniku. V trenutku so bili zbrani okoli Hasana age.

»Hiše prazne, plena nič, ljudje pobegnili!« se je glasilo sporočilo. »Vas smo zažgali. V gornjem koncu vasi, kjer stoji cerkev, pa še nismo bili!«

»Da! Tam nas čaka obilen plen!« je zaklical Hasan aga in zamahnil s sablo. Prebivalci te vasi so se zatekli v cerkev. Hočem zavzeti to kristjansko svetišče. Tam je mnogo zlata in srebra in zalih devojk!

»Premalo nas je za tak napad,« je zagodrnjal eden izmed vojščakov. »Nejeverniški cerkveni tabori so močno utrjeni, ni se jih lahko polastiti.«

Hasan aga je hotel vzrožiti, a tedaj je eden izmed Turkov zaklical s prestrašenim glasom: »Alah! Nejeverniki napadajo. Bežimo!«

Proti četi turških jezdecov je od cerkve sem drla truma oboroženih kmetov. Kriče in vihte orožje so se bližali podobni pogubnemu plazju. »Za vero, za dom in svobodo!« se je glasil bojni klic kmetov. Vodil jih je v boj

Plantaričeva, sestra pred leti umrlega kanonika Plantariča, kateremu je dolga leta gospodinjala. Po bratovi smrti je ostala v Novem mestu. Na pogreb se je pripeljala tudi njena sestra Francka, poročena Rojčeva, iz Stične. Rojčeva je hkratu hotela urediti zapuščinske zadeve in se je napotila na sodišče. Na poti pa jo je zadela možganska kap. Mrstvo so odpeljali na stanovanje pokojne sestre, kjer sta nekaj časa obe sestri skupaj ležali na mrtvaškem odru. Rajnko Francko so po pogrebu sestre odpeljali v Stično. Bodi obema ohranjen blag spomin!

* Nesreča na Koblarjih. Nedavno sta se ponorečila na Koblarjih 24letni Vladislav Pirih in 32letni Lovro Sodja iz Bistrice. Napotila sta se proti Ravnam, kjer sta prenočila pri nekem kmetu. Drugo jutro sta šla v gore in dospela okoli poldneva na Koblarje, kjer sta iskala planinke. Nad globokim prepadom je Pirih strmoglavil 100 metrov globoko. Tovariš Sodja je šel iskat pomoči v Bačo. Preden so reševalci prišli na kraj nesreče, je Pirih izdihnil.

* Peronospora na Vipavskem. Po vinogradih na Vipavskem je začela usodno gospodariti peronospora. Modre galice žal primanjkuje za uspešno borbo proti tej škodljivki trte.

* Toča pri Ajdovščini. Na Otlici nad Ajdovščino je nedavno padala precej debela toča med dežjem, ki je pa kmalu prenehala, ne da bi napravila posebno škodo.

* Podivjan bik ga je nevarno poškodoval. 70-letnega posestnika Jožefa Remca iz Vitovalj je napadel bik, ko ga je gnal na napajališče. Podrl ga je na tla in bi ga bil ubil, da niso hitro prihiteli domači na pomoč. Ubogi mož ima zlomljeno eno rebro, desno roko izpahnjeno in tudi po hrbtu je močno zdelan. Zdravnik mu je nudil takoj pomoč in bo stari mož okrevljal.

* Strela je udarila. Strela je udarila v gospodarsko poslopje Vincenca Habjana v Dobu pri Domžalah in ga zažgala. Zgorela sta tudi seno in kmetijsko orodje.

* Huda železniška nesreča. Na železniški progi Milano—Chiasso se je zgodila huda železniška nesreča. Iz Come vozeči tovorni vlak se je iztiril na nekem mostu, tedaj pa se je pripeljal iz Milana vlak, ki je vozil v Nemčijo namenjene delavce. Sunek je bil tak močan, da se je pet vagonov prevrnilo in je pri tem izgubilo življenje 30 delavcev, 50 pa je bilo ranjeno.

* Ogenj v umobolnici na Studencu. V nedavni noči je nastal ogenj v gospodarskem poslopiju umobolnice na Studencu. Ljub-

mlad orjak v usnjatem predpasniku, vaški kovač Elija. V eni roki je visoko nad glavó vihtel velikansko kladivo, z drugo je dvigal cerkveno zastavo s podobo Matere božje. Malo turško krdele se je vzemirilo. Pogled na črno kmečko trumo, ki se je gnala proti njim je roparje navdal z grozo. »Alah! To so besili! Nekateri so že obrnili svoje konje, da bi se rešili z naglim begom. Hasan aga je pobesnel videvši bojzljivost svojih ljudi. Prvega, ki je hotel pobegniti, je udaril z robom sablé po glavi in zarjul togotno: »Pred kmeti hočete pokazati pete, strahopetci? Napreji! Dovolj nas je, da pogazimo to neurejeno drhal!«

Turki so se ustavili, ker so bili vajeni suženjske pokornosti. Hasan aga se je postavil na čelo svojim vojščakom, zamahnil je s sablo in zagrmel. »Smrt nejevernim psom!« Stlovito je izpodbodel konja. Za svojim poveljnikom so zdrveli v boj tudi vojščaki. Z divjim krikom je krdele turških konjenikov navalilo na trumo kmetov pešcev.

Naval Turkov na kmečko trumo je bil takó silen, da ga kmetje niso mogli vzdržati. V prvem trenutku je nastala med njimi zmešnjava. Začeli so se umikati. Turška četa se je zarila med kmečko trumo kakor železna zagozda v les. Razbesneli konji so grizli, brčali in teptali, jezdecji pa sekali na desno in levo. Kri je rdečila turške sable in kmetje so že začeli bežati. Tedaj se je začul gromoviti glas kovača Elije: »Božje, fantje, ali bomo res bežali pred to peščico roparjev? Pokažimo, da smo junaki in ne strahopetci! Obkolite Turke in pokažite, da ne zate kositi samo trave, ampak tudi glave, udarite, fantje! Z nami je Bog!«

ljanski prostovoljni gasilci so odhiteli na kraj požara. Gasilce je vodil g. Kavčič. Prihitei so udi gasilci iz Bizovika in skupaj z ljubljanskimi začeli reševati in gasiti. Rešili so vso živino in precej kmetijskega orodja. Ogenj so omejili, tako da se ni mogel razširiti še na bližnja poslopja. Kakor domnevajo, je ogenj nastal zaradi kratkega stika.

* **Slinavska in parkljevka v škocijanski občini.** V Dobruški vasi v občini Škocijan se je pojavila parkljevka in slinavka. Okrajno glavarstvo v Novem mestu je zato odredilo vse potrebno, da se prepreči razširitev te nevarne bolezni. Običajne zaščitne mere obsegajo med drugim tudi prepoved vseh živinskih sejmov na ozemlju novomeškega okraja. Opozarjamo posestnike, da se morajo strogo držati vseh navodil, ki so jih glede na pojav parkljevke in slinavke prejeli od svojih občinskih uradov.

* **Bogata beračica.** V Rimu se je zatekla y zavetišče za stare in onemogle 65 let stara beračica. Sestre so jo z vso ljubeznivostjo sprejele. Na beračico je njihovo lepo postopanje z njo tako vplivalo, da je sklenila zapustiti zavetišču vse svoje prihranke. Nema lo so se vsi začudili, ko jih je starka povedla na svoje prejšno skromno zatočišče in jim začela izročati svoje prihranke, med katerimi je bilo izredno mnogo srebrnega, nikljastega in bakrenega denarja in lepo ohranjenih 14.000 lir v bankovcih.

Z Gorenjskega

Učni tečaj za otroške vrtnarice na Bledu se je začel te dni in bo trajal štiri mesece. Nato bodo otroške vrtnarice delovale na Koroškem. V tečaj so sprejeli 35 deklet. Učni načrt obsega nacionalnosocialistično svetovno naziranje, poklicno znanstvo, mladinsko pomoč in oskrbo, zdravstvo, nemški jezik, nemške navade, domoznanstvo, ročna dela, telesne vaje, petje, vrtnarstvo in cvetličarstvo. Po končanem izpitu bodo gojenke dobile izpričevala, da so usposobljene za izvrševanje svojega poklica.

Prihod nemškega učiteljstva na Gorenjsko. Te dni je prispelo na Jesenice s posebnim vlakom 415 koroških in salcburških učiteljev in učiteljic, da bodo vodili zdaj nemške učne tečaje na Gorenjskem. Na jeseniški postaji jih je pozdravil šolski načelnik Dlaska. Šolski pooblaščenec Planteu je nato govoril o zgodovinskem razvoju nemštva na Spodnjem Štajerskem, pooblaščenca Wüstner in Plasch pa sta

Te pogumne besede sajastega kovača so navdale srca kmečkih mož in fantov z novim pogumom. Srdito so od vseh strani navalili na turške jezdece in jih stisnili v gručo. Po zraku so v besnih zamahih zažvižgale kose, gorjače in sekire. Nastal je strašen pokol. Turek za Turkom se je zvalil na tla mrtev ali ranjen. Njih število se je začelo zdaj hitro krčiti.

Hasan aga je izpodbujal svoje ljudi, udarjal na levo in na desno ter odbijal udarce, namenjene njemu. Kamor je udaril, je briznila kri, je omahnil človek. Sam je bil še vedno neranjen. Besno se je branila peščica Turkov. Kmetje so jih čedalje bolj stiskali, kakor pobesneli so divje udarjali na nejevernike. Čedalje več konj brez jezdecev je drvelo med gorečimi vaškimi hišami. Kakor svetle kače so žvigale kose in sable nad glavami ljudi in konj. Besno je zvenketalo orožje. Curki krvi, kriki, tuljenje, stokanje umirajočih, rezgetanje konj.

Samo še deset Turkov se je borilo na življenje in smrt; drugi so ležali na tleh mrtvi in ranjeni. »Če se ne umaknem, poginem,« je spoznal Hasan aga. »V zmago ne morem več upati. Usoda!« Domislil se je lepe kristjanske deklice, ki jo je pustil zunaj v varstvu zvestega Mustafe. »Borite se do zadnjega, junaki!« je zaklical svojim ljudem. Izpodbodel je svojega črnega žrebca, da je divje planil v kmečko gručo, se prebil skozi kmečke borce in v diru odjezdil iz goreče vasi.

Voz, na katerem je bila Marjetica, je bil še na istem mestu, kjer ga je pustil. Pred vozom so s sablami v rokah stali stari Mustafa in njegovi ljudje. Slišali so bojni hrup,

dalja podrobna navodila za uspešno delovanje. Načelnik civilne uprave Kutschera je izrekel vzgojiteljem svojo zahvalo, da so se rade volje odločili žrtvovati velik del počitnic v svrhu izvrševanja svoje dolžnosti. »Vodja mi je naročil«, je nadalje izvajal civilni komisar, »naj iz tega ozemlja naredim spet nemško deželo, ki je bila nekoč nemška in so jo oropali nemškega jezika duhovniki, šola in slovenska narodna društva. Vodilna misel vsega našega delovanja mora biti Nemčija. Vse, kar tej misli nasprotuje, bomo z železno doslednostjo strli. Iz prihoda učiteljstva naj prebivalstvo razvidi, da je zdaj konec lepih sanj o slovenski samoupravi v koroškem prostoru. Tu se bo uveljavila moč krvi v tem smislu, da bo dežela spet nemška.« Učitelji in učiteljice so se odpeljali v odkazane jim kraje, in sicer jih je odšlo v kranjsko okrožje 88, v Škofjo Loko 87, v Radovljico 76, v Kamnik in Litijo pa 130.

Iz Spodnje Štajerske

Nemški prometni minister v Mariboru. Te dni je prispel v Maribor nemški prometni minister dr. Dorpmüller. Pozdravil ga je načelnik civilne uprave in deželni glavar dr. Überreither, nato pa je sledil daljši delovni posvet o prometno-političnih nalogah na Spodnjem Štajerskem. Po posvetu si je minister v spremstvu načelnika civilne uprave ogledal železniške delavnice v Studencih, kjer so mu zastopniki železniške uprave podrobno poročali o vseh tekočih zadevah.

Nov župan v Trbovljah. Županske posle v Trbovljah je prevzel te dni dr. Sepp Moder. Politični komisar za trboveljski okraj dr. Frohner se je ob predaji županskih poslov Moderju zahvalil prejšnjemu županu lekarnarju Francu Peharcu, ki je bil imenovan za župana takoj po prihodu nemških čet v Trbovlje.

Padla sta. V Celje je prišlo sporočilo, da sta padla za Führerja in narod v bitki pri Kovnu trgovski pomočnik Ladstätter Hinko iz Domžal, uslužbenec pri Jagodiču v Celju, in 21letni Ernst Sormann iz Celja.

Gostovanje deklet iz delovnega taborišča. V Ptujju je pred kratkim gostovala skupina nemških deklet iz delovnega taborišča v Arnežu ter priredila neke vrste materinsko proslavo. Ista skupina deklet je obiskala tudi več okoliških krajev, kakor Sv. Vid pri Ptujju, Ormož in še druge kraje.

Siamski kralj je pil ljutomersko vino. Pod

vendar so ostali na mestu, zvesti danemu ukazu. Njihovi zagoreli obrazi so kazali znake vznemirjenja. V blaznem diru je prihajal Hasan aga do voza, ob katerem je ustavil konja. Bil je grozen na pogled: raztrgan, oškropjen s krvjo, zasopljen in v roki držeč do ročaja krvavo sablo.

»Ali je deklica še na vozu?« je vprašal. Mustafa je prikimal in vprašal nemirno: »Kaj se je zgodilo, gospod? V vasi je bitka, ti prihajaš iz boja. Kdo je napadel naše?« »Kmetje. Nejeverniki pobijajo v vasi zadne moje ljudi. Le jaz sem se rešil. Hitro zabornite voz. V beg, da še mi ne poginemo pod kosami kristjanov!«

Tedaj so zapeketala konjska kopita. Iz vasi je pridrvela četa jezdecev. Bili so kmečki fantje, oboroženi s turškim orožjem in jahajoči na turških konjih.

»Vrzi se jim s svojimi ljudmi nasproti. Zadrži jih, kolikor časa moreš!« je velel Hasan aga Mustafi.

Medtem ko se je desetorica turških jezdecev s sablami zapodila proti kmetom, je Hasan aga naglo razjahal in planil k vozu. Marjetica je obupno zakričala, ko je zagledala njegov od krvi zamazani obraz. »Ne upiraj se, sicer...« je siknil srdito. Zgrabil je deklico s svojimi krvavimi rokami, jo vzdignil z voza in z njo v naročju skočil na konja. Posadil jo je pred sebe na konja, katerega je nato silno izpodbodel z ostrogami. Žrebec je planil v dir kakor izstreljena puščica, zavil s ceste na polje in v dolgih skokih bežal dalje čez njive in travnike.

Pred seboj je Hasan aga zagledal vas, stoječo na holmu. Nekatere njene hiše so že

tem naslovom piše graška »Tagespost«: »Eden najbolj rodovitnih okrajev Spodnje Štajerske je svet med Muro in Dravo v območju ljutomerskega okraja. Spodnja Štajerska je izrazita dežela sadja in vina. Ta dva njena glavna pridelka sta znana daleč preko državnih meja. V Ljutomeru, Pekrah, Jeruzalemu in Ptujju, da navedemo samo nekaj imen, uspevajo plemenite trte. Sloveče vinsko mesto Ljutomer, ki smo ga obiskali, se imenuje že v kronikah iz leta 1878. kot »Lotenverde«. Lahko pa se ozremo še dalje nazaj. Izkopanine so pokazale, da so v teh krajih že stari Rimljani pili ljutomerca, ki se zeleno-zlato blesti v kozarcu. Že pred desetletji je bila ta vrsat štajerskega vina na pariški svetovni razstavi odlikovana z zlato kolajno. Na pojedinah siamskega kralja Rame VI. v Bangkoku so pili ljutomerca. In čudovita jabolka te dežele, mošanjški, so se prodajala na trgu v Madrasu, kjer so segali po njih ko po posebnih slaščicah. Štajerska jabolka so romala v Indijo... Ta dežela med Muro in Dravo je dežela solnca in še v pozni jeseni, ko so gornještajerski hribi še globoko v snegu, lahko na teh gričih, podobnih valovitemu zelenemu morju, doživiš južno tople ure. V vsej svoji izredni lepoti se pokaže Ljutomer v jeseni, v času obiranja in trgatve. Takrat odmevajo stare štajerske pesmi čez dol in breg. Zmerom so pričale, da je ta dežela večno nemška.«

Žeti pomagajo. Iz Gornje Štajerske je prišlo v Šoštanj več deklet, ki pomagajo pri žetvi.

Pridobivanje gradbenega kamena pri Gomilskem. V Grajsko vas pri Gomilskem je prišla skupina inženjerjev neke veletrdke iz Kölna ter je kupila vse ozemlje za pridobivanje stavbnega kamena. Za odvažanje kamena so pričeli takoj graditi cesto in industrijski železniški tir.

Smrtna nesreča. V Dolskem pri Rajhenburgu se je smrtno ponesrečil dolgoletni ekonom na Skobernetovem posestvu 72letni France Pikelc. Pokojni je bil vzor poštenjaka starega kova. Doma je bil od Sv. Jerdrti nad Pišecami. Bil je izvrsten ekonom, prav posebno pa strokovnjak v vinogradništvu. Do prevrata je bil dolga leta v službi pri slovenskem župniku v Šmohorju na Koroškem, po njegovi smrti pa je prišel v Dolsko. Nedavno je pri spravljanju sena po nesreči padel pod težko naložen voz. Prepeljali so ga v bolnišnico v Krškem, kjer pa je po nekaj urah izdihnil. Blag mu spomin!

gorele, drugih se je ogenj prijemal. Iz vasi se je razlegalo divje kričanje. Okoli še nezapaljenih poslopij so žvigali turški jezdeci. Večja truma jezdecev je pravkar prihajala od nasprotne strani po cesti, ki se je vila mimo holma, na katerem je gorela vas.

Počasi se je premikala turška truma izza holma. Med temnopoltimi jezdecimi so se krvavih nog opotekali sužnji: nekoliko desetih mladih krepkih žensk in pet ali šest še nedoraslih mladeničev.

Hasan aga je prijezdil na cesto in se ustavil. Zrl je proti bližajočemu se oddelku jezdecev. »To je Jufuf beg s svojo četo,« je zamrmral. »Alah! Mnogo sužnjev je nalovil. Sreča mu je bila večja kakor meni. Sicer je Jezuf beg star sovražnik mojega očeta in tudi moj, vendar mi zdaj ne kaže drugo, kakor da se zatečem pod njegovo varstvo. Ako bi sam potoval dalje, bi gotovo nikdar ne dospel v glavni tabor naše vojske. Kristjani bi me kmašu zavohali, planili po meni, mi odvzeli deklico in še glavo po vrhu. Sicer bo gotovo tudi Jezuf beg poizkušal dobiti deklico od mene, toda gorje mu, če se bo hotel poslužiti nasilja. Ubijem ga, četudi me potem njegovi vojščaki razsekajo na kose.«

Nekoliko Turkov se je ločilo od čete in se približalo Hasanu agi. Spredaj je jezdil širokopleč, sivobrač starac v krasni obleki in opasan z dragoceno sablo. Hasan aga mu je jezdil nekoliko nasproti, se dotaknil z roko čela in prsi v znak spoštovanja in dejal ponosno: »Pozdrav tebi, junak Jufuf beg! Sem prisiljen, zateči se pod tvoje varstvo. Dovoli mi, da v tvoji bližini varno dospem v glavni tabor.« (Dalje)

Iz Hrvatske

Hitler in Tiso poglavniku za njegov rojstni dan. Poglavnik dr. Ante Pavelić je prejel ob priliki svojega rojstnega dne čestitke od vodje nemškega naroda Adolfa Hitlerja in slovaškega predsednika dr. Tise.

Hrvatski dobrovoljci so šli na rusko bojišče. Zagrebški dopisnik graške »Tagespost« Hörhager opisuje svoje vtise ob odhodu hrvatskih dobrovoljcev na bojišče proti Rusiji in pravi, da je bil na Hrvatskem odziv na križarsko vojno proti boljševizmu velik. Poglavnikovemu odzivu so se odzvali mnogi Hrvati in se vpisali med dobrovoljce. Zemljevidi Rusije so bili v Zagrebu v kratkem razprodani. Pred izložbami, kjer so pritrjeni zemljevidi vzhodnega bojišča, stoji zdaj dan za dnev množice Zagrebčanov. Dopisnik zaključuje svoje vtise takole: Hrvatska je stopila z drugimi narodi v boj proti boljševizmu, ki sta ga označila poglavnik in maršal za sovražnika človeštva.

Srbsko-pravoslavna vera se odslej imenuje na Hrvatskem grško-vzhodna vera. Hrvatski minister za pravosodje in bogočastje je podpisal ministrsko naredbo, po kateri se dozdajšnja srbsko-pravoslavna vera na Hrvatskem imenuje grško-vzhodna vera. V pojasnilu izdane naredbe stoji, da po ustanovitvi neodvisne Hrvatske ime srbsko-pravoslavna vera ni več v skladu z novo državno ureditvijo.

Ukinitev naglega sodišča v Mostaru. Te dni je bilo ukinjeno naglo sodišče za področje okrožnega sodišča v Mostaru, njegove tekoče zadeve pa je prevzelo mostarsko okrožno sodišče.

V Nemčijo je odpotovala štirinajsta skupina hrvatskega delavstva. Od maja dalje je odpotovalo v Nemčijo že okoli 20.000 hrvatskih delavcev. Z zadno skupino, ki je bila štirinajsta, je odšlo tudi mnogo deklet, ki bodo v Nemčiji dobile službo kot deklet.

Policija je zaplenila več avtomobilov in motociklov. Čeprav je strogo prepovedana nedeljska in prazniška vožnja, se nekateri Zagrebčani tega ne drže. Nedavno nedeljo je zagrebška policija na takšne neposlušne vozače napravila pogon in zaplenila šest avtomobilov in dva motocikla.

Kaznovan napad na stražo v Kerestincu. Hrvatsko notranje ministrstvo objavlja tole uradno poročilo: »V noči na 14. julija je skupina komunistov, interniranih v taborišču v Kerestincu, napadla stražo in pobegnila. Pri tem je bil hudo ranjen nadzornik straže Mladen Horvatin. Pri zasledovanju, ki so ga takoj začeli policija, orožništvo in edinica ustaške vojske, so uspešno sodelovali tudi številni okoliški kmetje. Poskus odpora poedinih pobeglih komunistov je bil takoj strt in jih je bilo pri tem več ubitih. Od organov državnih oblastev in ustašev ni bil nihče ubit ali ranjen. Večina pobeglih komunistov je prijeta in je bila zaradi poskusa upora proti državnemu oblastvu postavljena pred senat potujočega naglega sodišča, ki jih je obsodil na smrt. Obsodba nad njimi je bila izvršena s streljanjem.«

Na 10 let ječe je bil obsojen od hrvatskih oblastev v Varaždinu železniški uradnik Vojko Radenković, ker je ob prevratu oblekel kapetansko uniformo, čeprav je bil kot železničar oproščen vojaške službe, in v uniformi opravljal svojo službo. Zraven tega je najstrože postopal proti vsem, ki so govorili slabo o jugoslovenski vojski in ki so napovedovali prihod Nemcev.

Iz Srbije

Streljanje komunistov v Srbiji. »Novo Vreme« z dne 16. julija objavlja pod naslovom »Ustrelitev desetih komunistov tole uradno poročilo: »Kljub opozorilu, ki je bilo objavljeno tako v časopisju kakor po radiu, da se bodo izvajali najstrožji ukrepi, so komunistični elementi poskušali znova v noči na 13. julija izvršiti razna sabotažna dejanja v okolici Obrenovca. Zato so bile na kraju samem za-

radi priprav teh sabotažnih del ustreljene nastopne osebe, znane kot vodilni komunisti: Galić Aleksije iz Obrenovca, Andrić Vojin iz Obrenovca, Marić Bogoljub iz Zabrežja, Pan-

telić Živko iz Obrenovca in Marković Bogoljub iz Zabrežja. Znova opozarjamo vse, da se bo pri ponovnem poskusu sabotaže uporabila najstrožja kazen.«

Hitro nekaj italijanščine

Deseta vaja

Še o glagolih z nepravilno spregatvijo

V vseh štirih vrstah so glagoli z nepravilno spregatvijo. Zadnjič smo zapisali spregatve nepravilnih glagolov iz prve vrste. Nepravilno se dalje sprega v zdajšnjem času glagol sapere (beri sapere — vedeti, znati), in sicer:

Ednina

1. oseba: sò — vem
2. oseba: sai — veš
3. oseba: sa — ve

Množina

1. oseba: sappiamo — vemo
2. oseba: sapete — veste
3. oseba: sanno — vedo

Prav tako se nepravilno sprega potere (beri potere — moči):

Ednina

1. oseba: pôso — morem
2. oseba: può — moreš
3. oseba: può — more

Množina

1. oseba: possiamo — moremo
2. oseba: potete — morete
3. oseba: pôsono — morejo

Za Slovence ni verjetno, da bi zamenjali pomen besed sapere in potere, ker mi oba pomena strože ločimo kakor na primer Nemci, vendar pa navedemo zgled, da ne bo morda zamenjave: Sò scrivere, ma non pôso scrivere (beri: Sò skrivere, ma non pôso skrivere). To pomeni: Znam pisati, toda ne morem pisati. »Scrivere« pomeni pisati, »ma« toda, »non« ne. Pisati morda ne more, ker nima peresa. Italijanski bi se potem reklo: Sò scrivere, ma non pôso scrivere, perchè non ho penna. Zadnji del, to je »perchè non ho penna« pomeni: »ker nimam peresa«. Dobesedno prevedeno: »ker ne imam pero«. La penna je pero. Italijani torej pravijo, kakor vidimo iz tega stavka:

non ho — nimam, non hai — nimaš, non ha — nima, non abbiamo — nimamo, non avete — nimate, non hanno — nimajo.

Kako se rabi glagol fare

Zadnjič smo povedali, kaj vse lahko pomeni stare v zvezi z drugimi besedami ali pa brez njih, danes pa se bomo malo pozabavali z glagolom fare, katerega nepravilno spregatve smo že zadnjič navedli. Najprej pomeni fare storiti, potem pa še ima razne pomožne pomene. Tako rabi Italijan fare namesto essere (biti). Zato lahko rečeš: Il tampo è bello ali pa: Il tampo fa bello. Oboje pomeni: Vreme je lepo. Prvi primer lahko dobesedno prevedeš, in te dobesedni prevod ne bo nič motil, medtem ko bi ti drugi primer dobesedno preveden ne šel v ušesa, kajti glasi se: Vreme stori lepo. Običajno vpraša Italijan: Che tampo fa? (Kakšno je vreme? Dobesedno: Kakšno vreme stori?) Odgovoriš mu: Fa vento. (Veter je. Dobesedno: Stori veter). Če dežuje, rečeš: Fa pioggia (izgovori: Fa pjòdža). Pomeni pa: Dež gre. Dobesedno: Stori dež). Če sneži, rečeš: Fa neve (gre sneg, odnosno: sneži).

Včasih pomeni fare tudi zapovedati ali naročiti v nasprotju z lasciare, kar pomeni sicer pustiti, v nasprotju z zapovedati pa dopustiti ali dovoliti. Na primer: Lascio mio figlio partire (beri: Lašo mio filjo partire) — Pustim svojega sina odpotovati. Torej dovolim mu, da odpotuje. Če pa hočem, da odpotuje, rečem: Fò mio figlio partire — Naročam (zapovedujem) svojemu sinu odpotovati. V italijanščini je mio figlio v obeh primerih četrti sklon, medtem ko je v slovenščini v drugem primeru tretji sklon. Če zajtrkuješ, rečeš v italijanščini, da delaš zajtrk. Far colazione (far je skrajšana oblika za fare) pomeni zajtrkovati, far le scale pomeni iti po stopnicah (dobesedno: storiti stopnice), fare il mercante pomeni biti trgovec (dobesedno: storiti ali delati trgovca), fare il calzolaio pomeni biti čevljar itd. Che ora fa? pomeni: Koliko je ura? (dobesedno: Koliko ura stori?). Rečeš pa tudi lahko: Che ora è? Dobesedno: Koliko ura je? Tak je v italijanščini vrstni red besed.

Z dobro voljo, špinačo in sesirjenim mlekom dosežeš starost

V Saint Louisu v Franciji je umrla nedavno zdravnica Marija Davenportova, rojena l. 1829., stara torej 112 let. Omožila se je kot 15letno dekle z ruskim knezom, ki je pa zgodaj umrl, tako da je postala ena najmlajših vdov na svetu. Njen drugi mož je bil francoski vikont Degolier, ki ji je zapustil 11 otrok. Ko je drugič vdovela, ji je bilo šele 28 let. Preselila se je v Heidelberg, kjer je dovršila zdravniške študije.

Ko je štela 68 let, se je zaljubila v 32letnega Američana Viljema Davenporta. Omožila se je z njim in odpotovala sta v Ameriko, kjer se je pečala s telovadbo in zdravništvom. Ko je štela 100 let, je dejala novinarjem: »Visoka starost je nekaj povsem naravnega. Jaz sploh ne utegnem umreti. Glavna nasveta ljudem, ki bi radi dočakali visoko starost, sta dva: Čim več dobre volje in veselja, špinače pa toliko, kolikor je človek prenese. Za pijačo pa priporočam sesirjeno mleko. Priporočam tudi telovadbo in pravilno globoko dihanje. Kdor hoče dolgo živeti, se ne sme nikoli jeziti in mora verovati v Boga.«

Zdravnica, ki je dočakala visoko starost

112 let, je obsojala sodobne ženske, ki hočejo ohraniti večno mladost s pomočjo sebične lenobe in lepoticenja.

Gospodarstvo

— **Število kmečkih posestev v Ljubljanski pokrajini.** Kakor je računati bo na ozemlju Ljubljanske pokrajine 34.500 kmečkih posestev, obdelane zemlje pa 260.000 ha. Povprečna površina kmečkega posestva znaša torej 7.5 ha. Od celotne površine odpade na njive 74.000 ali 28%, na travnike 98.000 ha ali 38%, na pašnike 77.000 ha ali 29%. V Ljubljanski pokrajini je 110.000 glav goveje živine in 16.000 konj.

— **Odlična žitna letina v Banatu.** Po vestih iz Beograda bo letošnja letina pšenice v Banatu izredno obilna. Po doslej znanih podatkih bo znašal povprečni pridelek 12 do 15 metrskih stotov na oral. Tudi kakovost pšenice je izredno dobra. Pridelek ostalega žita bo enako prav obilen.

Ženski vestnik

Čas za sejanje zimske solate

Dobro je pridelati čimveč solate za zimo. V ta namen posejemo v juliju in avgustu na prostu gredico endivije, ki jo pokrijemo z vešmi, dokler ne ozeleni. Pet tednov po setvi presadimo zdrave sadike v dobro prerahljano gredo. Rastlinicam prirežemo večje liste, da ne ovene in jih vsadimo do vratu v zemljo. Prst moramo večkrat okopati in opleti, rastlinicam pa skrbno prilivati. Ko solata dorase (po osmih do desetih tednih), jo povežemo, da se obeli in dobi boljše okus. Povežujemo pa le čisto suhe rastline. Povežanim glavicam prisujemo nekoliko zemlje. Pri zalivanju moramo paziti, da ne zmočimo srčkov, ker solata potem zgrije.

V jeseni shranjujemo endivijo v kleti ali kar na prostem. Ako jo nameravamo pustiti na prostem, potem napravimo v jeseni lesen opaž okoli grede, a ko nastopijo slane, pokrijemo grede z deskami, slamo ali listjem. Če pade na endivijo slana, rada zgrije, zato moramo opraviti to delo prej.

Za shranjenje endivije v kleti moramo skrbeti predvsem, da jo naberemo ob suhem vremenu popoldne, ko ni več rose in vleče veter. Endivijo moramo v teku zime večkrat prebrati, jo očistiti in odstraniti vse nagnite dele in liste.

Za beljenje endivije lahko vzamemo tudi papirnate vrečice, ki jih povežemo čez rastline. Vežemo pa jih lahko s slamo, vrtnarsko rafijo ali s starimi trakovi. Endivija se obeli v kakšnih dveh tednih in tudi prej, zato je povežemo le toliko, kolikor je potrebujemo za spriti.

Za kuhinjo

Gobova juha s krompirjem. Gobe dobro očistimo, zrežemo, operemo in prepražimo na masti, sesekljani čebuli, peteršilju in česnu. Posebej skuhamo pol kilograma na kocke zrezanega krompirja, zalijemo s kropom (ali s kostno juho) in dodenemo prepražene gobe. Ko je krompir mehak, vendar pa ne razkuhan, pridenemo prižganje. Juho osolimo, malo popramo in zamešamo vanjo nekaj žlic kisle smetane.

Mešana prikuha je prav dobra jed, ki se da tudi v zdajšnjih razmerah pripraviti. Otrebljeno špinačo in zluščen grah skuhaš vsakega posebej v slanem kropu. Špinačo odcedi, pretlači ali sesekljaj. Nato napravi prežganje, prideni drobnega peteršilja in sesekljano špinačo, zalij z juho in prevri. Preden deneš na mizo, dodaj kuhan grah in dušene gobe. Hkratu primešaj malo kisle smetane, osoli in popoprjaj po okusu.

Juha s stročjim fižolom. Kilogram stročjega fižola zreži na rezance, deni ga v slan krop in skuhaj. Dodaj prežganje, z malo majarona, popra in paradižnika. Zakuhaš v juho lahko tudi na kocke zrezan krompir.

Fižol z mesom v enem loncu. 20 dkg belega drobnega fižola namočimo že prejšnji večer. Preden ga postavimo na štedilnik, ga odcedimo in mu prilijemo še poldrug liter sveže vode. Dotlej narežemo tudi še 30 dkg ovčjega mesa ali govedine na večje rezance in primešamo temu mesu dve drobno zrezani čebuli, nekaj sesekljanega peteršilja, soli, popra, drobno sesekljan strok česna, nekoliko kumne in lovorjev listič. Nato razbelimo v ponvi malo masti in opravimo meso. Pri tem mešamo, da se ne zasmodi, dodamo še žlico ali dve paradižnikove meze in primešamo vse skupaj pripravljene fižolu. Zdaj kuhamo pokrito tako dolgo, da je meso mehko in fižol že skoro nekoliko razkuhan.

Jed, ki dobro nasiti, je tako imenovana Rumfordova juha. Glavno pri Rumfordovi juhi je, da jo lahko pripravimo brez masti ali kakršnekoli druge maščobe, ki jo pač nadomešča druga hranila, predvsem grah. Gospo-

dinje naj same poskusijo tale recept za Rumfordovo juho: Za 10 oseb naj vzamejo 4666 gramov vode, 80 gramov soli, 1240 gramov krompirja, 379 gramov našega enotnega kruha, 423 gramov graha ali pa tudi fižola in 335 gramov ješprenja. Če nimajo ješprenja, naj jedi pridajo nekoliko moke. Recept predpisuje 193 gramov kisa, vendar pa ga ni treba toliko, da ne bo jed preveč kislja. Jed je seveda gosta kakor naš ričet in prav izdatna. Morda bi se ta recept izboljšal še s pridatkom mastne sojine moke, ki je izvrstna za pripravljanje raznih omak. Poleg tega se pa moramo naučiti tudi pravilno jesti. Jesti je treba počasi in močno prežvečiti hrano. Tako nam bo jed dvakrat toliko teknila kakor slabo prežvečena.

Praktični nasveti

Loj se da v sili porabiti za zabelo. Loj namakamo čez noč v vodi, potem ga odcedimo, zrežemo na koščke, ga osolimo in scvremo z narezano čebulo. Ko se začne rumeniti, ga

zalijemo z zajemalko presnega mleka (na dva kilograma loja) in ga postavimo v pečico, da se sčisti.

Za vkuhanje sadja zadočja prav malo sladkorja. Izkušnje so pokazale, da se sadje ohrani tudi z majhnimi količinami sladkorja. Ostanek sladkorja pa pridajamo tedaj, ko vsebino kozarcev uporabljamo. Češnje in višnje, kosmulje, jagode in drugo sadje naj se torej vkuhajo s polovično ali tretjinsko količino sladkorja, kakor je običajno.

Ljudje, ki imajo belo kožo, naj se zlasti ne solnčijo preveč. Ljudje svetlih las in svetle kože radi zbole zaradi pretiranega solnčenja za vnetjem sapnika. Vzrok je ta, da se pod vplivom ultraviolečnih žarkov beljakovinske snovi v koži razkroje, pri tem pa nastale strupene snovi zaidejo v kri. Pa tudi sicer prevelika količina solčnih žarkov škoduje. Ljudje plavih ali rdečkastih las, modrih ali sivih oči in bele kože naj bodo pri solnčenju prav posebno previdni.

Okrog pasjih dni je mnogo prazne vere

Kdor se na pasje dni ženi, je slab gospodar

Letos bo menda držalo, da so najbolj vroči dnevi v letu pasji dnevi, ki so se začeli 23. julija in bodo trajali do 23. avgusta. O pasjih dnevih imajo Slovenci precej ljudskih izrekov, znani pa so bili že starim narodom, ki so trdili, da so pasji dnevi pod vlado pasje zvezde, ki se imenuje Sirij. Star kmečki rek veli, da je cele štiri tedne lepo vreme, če se pasji dnevi začno ob lepem vremenu. Stari grški Homer pa pripoveduje, da se za ljudi začne vročina, suša in trpljenje takrat, kadar vzide zvezda Sirij. Letos so se pasji dnevi pri nas začeli ob lepem vremenu, kar bi pomenilo, da bomo imeli sušo do 23. avgusta.

Pasji dnevi so pri ljudeh že od nekdaj na slabem glasu. Včasih so rekli, da pasji dnevi vržejo ob tla človeka, ki je plešast. Zato je tudi znanost imenovala sončarico z latinskimi imenom siriasis po Siriju. Ponekod v Evropi imajo pregovor, da je fant, ki se rodi v pasjih dneh, sirov. Če ima tak fantek rdeče lase, pomeni, da bo kdaj še bogat. Drugod pravijo takole: Če komu zjutraj 23. julija zajec preteče pot, pomeni nesrečo. Tisti dan lahko počneš kar hočeš, pa se bo vse nesrečno končalo.

Pasje dneve so, kakor pravijo, imenovali zato tako, ker v tem času psi najlaže dobe

steklino. Zato so že stari narodi v pasjih dnevih svojim bogovom darovali vse, da bi se jim prikupili. Tudi v srednjeveški Angliji so še poznali pasje žrtve ob tem času.

Starim Egipčanom je bila zvezda Sirij poleg sonca in meseca najvažnejša zvezda, katero so po božje častili takoj za soncem in mesecem, ki sta bila njihovi glavni božanstvi. To je bilo menda zaradi tega, ker je Sirij vzhajal na vzhodnem jutrnem nebu prav ob istem času, ko je Nil začel poplavljalji Egipt in tako gnojiti to deželo, ki bi bila brez Nilovih povodnji nerodovitna puščava. Zato so Egipčani Sirijevo jutro vzhajanje slovesno obhajali.

Ena izmed praznih ver je: v pasjih dneh se nikar ne ženi, če nočeš, da bo zakon nesrečen. Ponekod so dejali, da postane mož, ki se v pasjih dneh oženi, pijanec, drugod pa so pripovedovali, da ženska, ki se v pasjih dneh omoži, postane zanikrna žena. Vsekakor, so trdili stari očanci, je v zakonu sklenjenem v pasjih dneh, prepir. Ta pregovor je kmečkega izvora, a ima neko podlago. V pasjih dneh ima kmet največ dela na polju. Zato priden kmet v teh dneh ne bo mislil na ženitev. Kdor pa se take dni ženi, nima smisla za nujno kmečko delo in bo slab gospodar.

Iz zgodovine poznamo vrsto izredno vročih poletij

Velika reka Ren je bila pred davnimi leti tako nizka, da so ljudje hodili peš čez njeno strugo

Zgodovina pozna mnoga silno vroča in suha poletja. Tako l. 1324. v Švici niso imeli polnih 15 tednov niti kapljice dežja. Letina je pa bila kljub temu zelo dobra. Prav suhi in vroči sta bili tudi poletji l. 1393 in l. 1394., ko od pomladi do pozne zime ni bilo sploh nobenih padavin in so se številni studenci posušili.

Izredno vroče je bilo tudi poletje leta 1473. Ljudje so kar 12 mesecev prosili za dež. Suša je bila tako velika, da so usahnili skoro vsi potoki. Letina je bila zaradi suše slaba in je bilo žito zelo drago. Lepo je pa obrodila vinska trta. Oktobra meseca so ljudje lahko občudovali čudno igro narave. Drevje je pričelo znova cvesti in na Martinovo nedeljo so ljudje pri krstu vina ob pečenih gosi lahko zobali zrele češnje. To leto so v zgodovini dolgo vrsto let imenovali samo vroče poletje. Ta rekord je imelo do prihodnje velike suše 1540. Tedaj je vročina pritislila že meseca februarja in je trajala vse do decembra. Skoro nikjer ni

bilo več mogoče najti hladno studenčnico. Suša je bila tako velika, da se je listje na drevju posušilo in odpadlo. Na več mestih so se pojavili veliki gozdni požari. Čez reko Ren so ljudje lahko na več mestih hodili peš. Od februarja do decembra sploh ni bilo nobenih padavin. Noči so pa bile zelo rosne in je raz strehe kapljala voda kakor ob deževju. Zemlja je zaradi velike suše tako rapokala, da si v razpokline lahko vtaknil nogo.

Vročina in suša so bila potem še poletja v letih 1590., 1669., 1719., 1759., 1760., 1782., 1800., 1811. in 1893., ko v Švici od maja pa do konca julija sploh niso imeli dežja. Košnja sena je bila zato tako slaba, da so morali kmetje klati doma živino, ker ji niso imeli kaj pokladati. Govedino so prodajali za silno nizko ceno. Kmetiskemu stanu je tedaj priskočila na pomoč švicarska vlada z izdatno podporo. Starejši ljudje se spominjajo še vročega poletja l. 1911. in še nekaterih poznejših.

Divjaški poglavar si je spekel pečenko iz lastne noge

Čudno pravdo so imeli nekeje v Belgijskem Kongu. Vpliven poglavar tamkajšnega plemena je moral privoliti v to, da so mu zdravniki odrezali desno nogo, ker se mu je naredil na njej tako hud prisad, da bi bil sicer gotovo umrl. No, pa ta operacija sama na sebi ni bila nič posebnega, saj je na svetu še toliko drugih ljudi, ki so morali pod operacijski nož. Posebnost je v tem, da je poglavar po operaciji zahteval, naj mu zdravniki iz bolnišnice, v kateri je bil operiran, vrnejo odrezano nogo, kajti v tistih krajih je takšna navada, da ima vsakdo pravico zahtevati svoj odrezani ud nazaj, da ga potem lahko sne.

Spričo takšne zahteve so bili zdravniki ne-

malo v zadregi. Obrnili so se celo na pokrajinskega guvernerja za svet. Ta jim je odgovoril, da nimajo prav nobenega vzroka odkloniti poglavarjevo zahtevo in si pridržati odrezano nogo, kajti čeprav je zdaj odrezana, je vendar njegova last. Zdravniki so se po tem nasvetu tudi ravnali in izročili operiranemu poglavarju odrezano nogo. Nesreča pa je bila spet v tem, da so jo že bili dali v špirit. Že si je z njo polnil želodec, a mu ni šla v slast. Ves razjarjen jo je poglavar pustil in šel tožit zdravnike, ker so nogo dali v špirit, da je tako postala neuporabna. Kako bo sodišče to reč razsodilo, se še ne ve.

Grob velikega tatarskega samosilnika so odkrili

Pri Samarkandu v Aziji so nedavno odkrili grob velikega tatarskega osvajalca Tamerlana, ustanovitelja druge velike mongolske države. Ta hromi osvajalec, ki je bil leta 1396. zaradi svoje bistroumnosti in drznosti razglašen za vladarja Buhare, je postopno osvojil Perzijo, Armenijo, Gruzinsko, velik del Rusije in Indije, Sirijo in Turčijo. Umrl je leta 1402., ko se je pripravil na pohod proti Kitajski, ki jo je tudi hotel osvojiti.

V Samarkandu, kjer je imel Tamerlan se-

dež svoje velikanske države, je dal zgraditi krasna poslopja. Edino ta poslopja so ga preživela, kajti Tamerlanova država, ustanovljena na nasilju in opustošenju osvojenih dežel, je kmalu razpadla.

Najdene Tamerlanove zemске ostanke so spoznali po kosteh leve noge, na katerih se še poznajo sledovi rane, ki jo je dobil v mladosti v neki bitki in katere posledica je bila ohromelost.

Dvanajstletni potepinko je skrivaj potoval po svetu

Dvanajstletni deček Jožef Barri iz Buenos Airesa je pobegnil od doma, da bi si malo ogledal svet. Ker je mesto Buenos Aires važno pristanišče, odkoder drže na vse strani pomorske poti, je imel mali popotnik tem lažjo izbiro. Zavedal se je, da bi ga na kakšni majhni ladji kmalu odkrili, zato se je skrival na neko večjo ladjo, ki je vozila med Južno Ameriko in Južno Afriko. Kot otrok sodobnosti je tudi dobro vedel, kako dolgo se bo moral skrivati. Zato je vzel s seboj tudi primerno zalogo hrane. Tako se je pod ladijskim krovom skrival mali potnik pripeljal z ladjo v južnoafriško pristanišče Capetown.

Posrečilo se mu je neopaženo priti z ladje na kopno, toda v carinarnici se je zazdel sumljiv, kajti malo čudno je le bilo, da bi tak otrok potoval brez vsakega spremljevalca tako daleč po svetu. Carinski uradnik ga je izročil tamkajšnji policiji v varstvo. Ravnali so tu z njim kot z malim pustolovcem, ki prav preveč velike kazni ne zasluži, če bi rad šel malo po svetu. Nanj zato tudi niso preveč pazili. 12letni potepinček pa je to nepazljivost dobro izkoristil in jo je kratkoma popihal. Za njim je izginila vsaka sled. Povsod so stikali z njim, toda pretkani deč-

ko je bil medtem že spet na parniku, tokrat na drugem, ki je plul na Japonsko. Na tej ladji so ga kmalu odkrili in ker je bil to le tovorni parnik, je fantek ostal na ladji toliko časa, dokler niso prispeli v Singapur. Kapitan je odredil, da mora deček pomagati v kuhinji. S kuharjem sta bila hitro najboljša prijatelja. Kuhar mu je zato v Singapuru pomagal na kopno, da ga kapitan ne bi izročil policiji.

Toda tu, v daljnem Singapuru je ostal brez denarja. Pa poguma kljub temu še ni izgubil. Brž se je znašel na razkošni ladji, ki je bila namenjena v Avstralijo. Ker pa dečko ni imel s seboj nobene hrane, se je med vožnjo sam javil kapitanu, ki ga je ves razburjen postavil na kopno v Bataviji na Javi. Tamkajšnja policija si je ubijala glavo, kaj naj stori z njim, naposled pa se je le odločila, da ga pošlje domov. Tako je dečko nastopil zadni del svojega potovanja okoli sveta.

Konec tega potovanja pa je bil nekoliko drugačen, kakor si ga je dečko morda predstavljal. Argentinske postave so stroge in dečko je moral za dve leti v pobiljševalnico.

Strašen je občutek, če zagledaš samega sebe pred seboj

»Ko sem hotel obiskati,« je pripovedoval neki holandski zdravnik, »kraje, od koder so se moji pradedi izselili že pred davnimi leti, sem doživel zelo čuden dogodek. Dan je bil vroč in ko sem prispel v kraj, kjer so nekoč živel moji pradedi, si nisem zaželel drugega kakor hladno gostilniško sobo. Nič čudnega se mi ni zdelo, da me je natakara, ko mi je postregla s hladnim pivom, čisto zaupno nagovorila: 'Gospod doktor.' Bolj pa sem se začudil, ko me je pozdravil mlad možki z bese-

dami: 'Kaj ste že spet tu, gospod doktor? Komaj pred pol ure ste bili pri operaciji.' Začuden sem mu odgovoril: 'Motite se.' 'Ampak, gospod doktor,' mi je rekel, 'ne delajte se vendar takšnega.'

Kako me neki pozna ta mož, ki ga nisem še nikdar prej videl, sem mislil sam pri sebi. 'Odkod se midva pozna?' sem ga vprašal. Tedaj se je veselo zasmel in mi odgovoril: 'Kaj vam je morda tole pivo stopilo v glavo?' Vstal sem, da bi sedel k njegovi mizi. Mi-

mo grede sem pogledal proti vratom, ki so se prav tedaj odprla, in sem med vrati zagledal samega sebe. Moški, ki je vstopil, je imel natančno tako obleko, kakršno sem nosil jaz. Imel je mojo glavo, mojo na kratko ostrizeno brado in moje z zlatom obrobjene naočnike na nosu. Obstal sem kakor vkopan. Tudi moj dvojnik je bil enako začuden.

V tistem trenutku sem bil prepričan, da sem zblaznel. V grlu me je nekaj zagrabilo, da nisem mogel dihati, in naslonil sem se na klop. 'Kaj vam pa je, gospod doktor?' me je začel spraševati gostilničar. Obrnil se je v smeri mojega pogleda k vratom in ves presečen zakričal: 'Kdo pa je zdaj pravi doktor?' Vsi trije smo stali kakor okameneli na mestu in bulili drug v drugega.

Ves dogodek smo pojasnili znanstveno: v kraju mojih pradedov je ostala ena veja našega rodu in iz tega rodu je izviral moj dvojnik. Bil je torej moj daljni sorodnik. Kljub temu pa je bila ta čudovita podobnost vendarle svojevrstna igra narave.

Zgodbica nam kaže, v kakšen čuden položaj lahko pride človek, če ima svojega dvojnika. V tem primeru se podobnost lahko kolikor toliko obrazloži, ker pač izvira iz sorodstva. Težavnejše je razumeti igro narave, kadar sta si dva človeka čisto enaka, a med njima ni krvne vezi.

Mnogo je znano zgodb, kako je kakšen čisto tuji človek zaradi svoje sličnosti z možem prevaral ženo, kako je tak dvojnik dvignil v banki denar in preslepil blagajnika, ki je bil trdno prepričan, da je imel pred seboj za dvignjenje upravičeno osebo.

Praznovernež misli, da se je njegova osebnost razdelila na dvoje, če nenadno zagleda pred seboj dvojnika. Tako je celo veliki nemški pisatelj in pesnik Goethe tožil, da je srečal leta 1771. samega sebe jahajočega na konju. Goethe je bil prepričan, da je na konju sedel on sam v drugi izdaji. Smatral je to po takratni veri za nesrečo.

Tudi bivši nemški cesar Viljem II. je imel svojega dvojnika, ki je nekoč razburil ves Pariz. Kamor je ta mož prišel, so govorili: 'Cesar je tu.' Ta dvojnik je bil visok francoski politični uradnik. Angleški kralj Edvard VII. je imel dvojnika v nekem uglednem angleškem finančniku, ki je bil zelo ponosen na to, da so ga zamenjavali s kraljem.

Dvojniki znamenitih ljudi imajo navado, da svojo podobnost še povečajo z obleko ali drugače. Prav lahko si je to privoščil neki Orsacher, ki je bil čisto podoben cesarju Francu Jožefu. Če je oblekel lovsko obleko in prikrojil svoj klobuk obliki klobuka, ki ga je nosil Franc Jožef, so ga redno zamenjavali s cesarjem. Svojega dvojnika ima enako predsednik Zedinjenih držav Roosevelt. Rajnki angleški ministrski predsednik Chamberlain je prav tako imel dvojnika. Španski razkralj Alfonz XIII. se je nekoč srečal v Parizu z nekim francoskim lahkoživcem, ki mu je bil, kakor pravijo, do zadnje poteze podoben. Pred leti so v Mariboru mnogo govorili o tem, da imajo v svoji sredi moškega, podobnega Hitlerju.

× Velik sovražnik mačk. Poleg številnih ljubiteljev in še številnejših ljubiteljic imajo mačke, po mestih, tudi mnogo sovražnikov. Tak njihov sovražnik je bil tudi Rokwel Sayre v Sidneyu, ki je vsakomur, kdor mu je dokazal, da je pobil 50 mačk, takoj izplačal nagrado 10 avstralskih funtov. Pokončevalcev mačk se je spomnil tudi v svoji oporoki. V njej je večino svojega premoženja zapustil najhujšim avstralskim sovražnikom te živali. Razna društva za zaščito živali so začela protestirati proti temu in so s pomočjo sorodnikov pokojnega bogatina razpletla pravcato gonjo za razveljavljenje oporoke, češ da razsoden človek ne more preganjati živali z boleznim sovraštvom še preko smrti. Vsa javnost zdaj z zanimanjem pričakuje razsodbe sodišča.

× Ženska, ki se ne more postarati. V Lodzu let poročena, a je na zunaj še zmerom kakor živi 65-letna Marija Zagorska, ki je še 37. dvajsetletno dekle. Zanimiv primer preiskujejo številni znanstveniki. Seveda se zanjo zanimajo tudi številne ženske, ki bi rade izvedele za način ohranitve lepote in mladosti do poznih let.

Kako so ženske zavladale v ameriškem mestu Aurori

Odkar se je ta zgodba odigrala, je poteklo nekaj časa. Lepo ameriško mesto Aurora je slovelo po velikem številu moških, ki so bili hudi sovražniki žensk. To dejstvo je bilo krivo, da je velika večina Aurorčank ostajala neomežena. Razume se, da Aurorčankam to ni bilo po godu in da so moško zaničevanje žensk smatrale za ponižujoče. Zato so sklenile, da večnim samcem eno zagodejo. Zbrale so se na več sestankih in sestavile takle poziv moškim: »Če ste že tako zelo nezadovoljni z nami, če nas toliko podcenjujete, nam dajte vsaj priložnost, da se branimo in da vam me isto dokažemo, kar očitata vi nam. Pustite nas samo en dan vladati nad Auroro.

Moški iz Aurore so se temu nenavadnemu sklepu smejali. Ker pa so bili tako zelo prepričani, da se bodo te njihove ženske samo še bolj osmešile, so privolili v to, da takoj naslednji dan res prevzamejo vso vlado nad Auroro ženske.

Dan nato so Aurorčanke res zavladale nad svojim mestom. Hotele so na vsak način pokazati moškim, da tudi niso kar tako in da znajo tudi nositi hlače. Ob 8. zjutraj so se pojavile na aurorskih ulicah stražnice, po hišah so začele raznašati pošto same izbrane lepote in se hahljale, ko so izročale pisma in časopise moškim, ki še niso mogli prav uganiti, ali gre za šalo ali pa za res. Aurora je dobila tedaj tudi svojega novega župana v osebi 23 letne Marije Brootlandove, policija pa novega policijskega predstojnika v osebi 25 letne Marione Evansove.

Nekako ob 10. dopoldne je policija po ukazu svoje predstojnice uprizorila po vsem čuden pogon, kakršnega še ni bilo vse od takrat, ko je bila v tej deželi revolucija. Policajke so

namreč nenadno na cesti začele ustavljanje moške. Vsakega so vprašale najprej, ali je poročen ali ne. Če je dejal, da je, ga je policajka takoj poslala domov. Toda poročenih moških je bilo malo v Aurori. Neprimerno več je bilo samcev, ki so jih policajke vse od kraja aretirale in jih zaprle. Vse popoldne je bilo na policiji zasliševanje teh samcev, ki so drugega za drugim privedle iz zaporov pred policijsko predstojnico. Tu so morali vsi ti samci poslušati najprej dolgo pridigo o tem, kako si je treba predstavljati zakon in ga ceniti ter zaradi tega tudi z ženskami ravnati malo drugače, kakor pa je bila do tedaj navada v Aurori. Nato jim je policijska predstojnica stavila na izbiro dvoje: ali se hočejo v pol leta poročiti, ali pa se rajši odločijo za 14 dnevni zapor. Če kdo misli, da se bo lahko s svojim milijonskim premoženjem odkupil in se na ta način izognil zaporu in poroki, se bridko moti, tako so na policiji vsakega posebej opomnili. Poleg tega pa so jih precej obsodili tudi na denarno kazen ali na nakup nogavic, klobukov in lepoticja za ženske.

Vse je tako kazalo, da bo čast žensk iz Aurore zdaj le rešena in da jim nihče ne bo mogel več očitati, da so nesposobne in morda celo dosti manj vredne kakor moški. Usoda pa jim tega zmagoslavja ni privoščila v polni meri. Pravijo, da so precej svoje slave zapravile takrat, ko je v glavnem policijskem poslopiju nenadno nastal požar. Tedaj so ženske, ki so bile tu zaposlene kot voditeljice varnostne službe, v silnem strahu pridrvele na cesto in začele klicati moške na pomoč. To bi se z drugimi besedami reklo, da Aurorčanke potrebujejo pomoči moških samo takrat, kadar je treba gasiti ogenj. Za gasilce jih le še smatrajo sposobne.

Po ljudski veri so na nedeljo rojeni najsrečnejši ljudje

Mnogi ljudje so prepričani, da so trenutki ob rojstvu odločilni za vse poznejše življenje človeka. Ljudska vera pravi med drugim:

Mati naj dobro pazi, da novorojenček ne bo ležal na levem boku, ker postane sicer levičar. Najsrečnejši je baje otrok, rojen v nedeljo. Vse življenje mu bo potekalo v smehu, nobenih skrbi ne bo imel, vse bo prenašal lahko, ničesar in nikogar se ne bo bal in vse mu pojde po sreči, pa naj se loti česar koli. Veselje v življenju tudi ne bo zapustilo tistega, ki se je rodil, ko je sonce

lepo sijalo. Kdor pride na svet v temni noči, bo v življenju otožen. V pustih dneh rojeni otroci bodo v življenju čmerikavi. Pretepači in prepirljivci se rodijo med bliskanjem in grmenjem. Če ob otrokovem rojstvu dežuje, bo tisti človek v življenju rad pil in pijančeval. Mnogo in lepe volne od svojih ovc bo imel tisti, ki se je rodil v snežnem metežu. Ljudem, ki se rodijo zgodaj zjutraj, ko še miglja na nebu zadnja zvezda, je sojeno, da se poroče z mnogo mlajšimi zakonskimi drugimi.

Vkuhavanje je iznašel neki francoski slaščičar

Vlaganje (konserviranje) sadja, povrtnine in ostalih živil je danes že splošno znana umetnost gospodinje. Za zimske mesece si lahko shranimo prav vsa živila v takem stališču, kakor jih uživamo v poletnih mesecih.

Ko opazujemo svoje žene in matere pri vlaganju, odnosno vkuhavanju pač malokdo pomisli na človeka, ki je iznašel ta način shranjevanja živil. Iznašel ga je čisto navaden francoski slaščičar Nikolaj Apert iz Masyja. Za njegovo umetnost ohranitve vseh živalskih in rastlinskih sestavin v polni okusnosti, mu je francoska vlada podelila tudi nagrado 12.000 frankov z naročilom, da mora svoj način konserviranja poljudno opisati in razširiti med ljudstvom. Apert se je takoj lotil dela in je kmalu izdal knjigo. Z izdajo te knjige je postalo konserviranje znano najširšim ljudskim slojem in se njegov način do danes ni dosti spremenil. Iznajditelj Apert je umrl leta 1841. v visoki starosti 91 let. Vse

do njegove smrti je prejemal od francoske države posebno vzdrževalnino. Danes ve zanj malokdo. Knjiga je prevedena v vse svetovne jezike in je postala osnova za ustanovitev najrazličnejših industrij konserviranja mesa in ostalih živil.

Pri presoji delovanja slaščičarja Aperta nikakor ne smemo podcenjevati napore, ki jih je vložil Apert v svoj izum, s katerim je res postal dobrotnik človeštva, predvsem siromašnejših slojev. Kako je prišel Apert na to, ni znano. Gotovo je samo to, da se je pred njim že tudi Italijan Palenzano močno trudil da bi ohranil sladkobo svojim vinom, kar se mu je tudi posrečilo. Morda je o njem kaj več slišal tudi Apert. Vsekakor pa je gotovo, da je Apert 50 let pred znanstvenikom Pasteurjem delal vse to, kar je pozneje slavni mož samo znanstveno ugotovil in potrdil. Pasteurjev način pasteriziranja zamori pri segrevanju do 70 odst. samo glive kvasovke in prepreči vretje, medtem ko Apertov način

segrevanja do stopinje vretja zamori sploh vse bakterije.

Kakor za vsako novost je bilo tudi za Apertov izum potrebno več let, preden si je na široko utrl pot med ljudstvo. Aperta to ni motilo. Pri konserviranju je najprej uporabljal steklenice in kozarce, kakršni so v gospodinjstvu še danes v rabi, pri čemer je posebno pazil na dobro zapiranje posod. Pozneje je konserviral razna živila tudi v belih kovinastih posodicah.

Zanimivosti

× **Smrt uglednega nemškega oficirja.** Kakor poročajo iz Berlina, je padel na čelu svoje divizije generalni major Lancelle, ki je bil prvotno pomorski kadet v nemški vojni mornarici. Lancelle se je udeleževal že bojov v svetovni vojni, pozneje pa je postal navdušen privrženec zdajšnje vladavine.

× **Smrt nemškega pisatelja na bojišču.** Takoj prvi dan vojne proti Sovjetski Rusiji je padel nemški pisatelj in pesnik Eberhardt Klaass, ki je bil že kot visokošolec vnet somišljenik nacionalnosocialističnega pokreta med visokošolci.

× **Nemški letalski napadi na Moskvo.** Na Moskvo je bilo izvršeno že več nemških letalskih napadov. K zadnemu napadu poročajo iz Stockholma: Nemški letalski napad v noči na 27. julija je bil spet zelo velikega obsega. Po semkaj dospelih vesteh so nemška letala izvršila napad v več zaporednih valovih, v katerih je bilo več ko 100 letal. Dasi je bila sovjetska protiletalska obramba zelo močna, je vendar večjemu številu letal uspelo priti nad mestno središče ter odvreči rušilne in zažigalne bombe. Več poslopij je bilo porušeno in nemška letala so pustila za seboj mnogo požarov. Moskovski poročilo priznava, da je bilo zadeto več poslopij in zaneteno več požarov, trdi pa, da ni bila zadeta nobena vojaško važna zgradba.

× **Izgube angleških letal nad Berlinom.** Nemški poročevalski urad javlja: V noči na 26. julija so angleška letala prodrla nad severno Nemčijo z namenom, da bi bombardirala razne vojaško važne smotre. Pri tem poskuse sta nemško lovsko letalstvo in protiletalsko topništvo sestrelili pet angleških letal. Posameznim angleškim letalom se je posrečilo prodreti vse do Berlina. Angleška letala so na več mestih metala rušilne in zažigalne bombe, ki so več stanovanjskih hiš porušile ali poškodovale. Nikjer ni bila povzročena škoda na vojaških zgradbah ali na napravah, ki delajo v vojnem gospodarstvu. Med civilnim prebivalstvom so bile zabeležene izgube na mrtvih in ranjenih.

× **Stalinov sin se je vdal.** Nemški listi prinašajo slike Stalinovega sina, ki se je vdal pred nekaj dnevi južnozapravno od Vitebska. Nadporočnik Jakob Stalin je bil pri 14. topničarskem polku neke sovjetske oklopne divizije.

× **Bivši rumunski kralj v Mehiki.** Kakor poročajo iz Havane na Kubi, sta bivši rumunski kralj Karol in gospa Lupescu odpotovala iz Havane v mehiško luko Vera Cruz. Kakor se doznava, namerava bivši kralj Karol ostati v Mehiki kaka dva meseca.

× **Živalskemu muzeju je v oporoki zapustil 50.000 muh.** Danski prirodopisec Lundbeck, ki se je v svojem življenju zlasti mnogo bavil s proučevanjem žuželk, je zapustil živalskemu muzeju v Kodanju zbirko 50.000 raznih vrst muh. Veda o žuželkah je razmeroma še mlada in so se prirodopisci začeli z njo podrobneje baviti šele v zadnjih desetletjih. Danes je med drugim znano na primer tudi to, da so bile žuželke že davno prej na svetu kakor človek. Na podlagi najdb iz kamene dobe so ugotovili, da žive žuželke na zemlji že kakšnih 40 milijonov let in da se jih je v tej dolgi dobi razvilo najmanj 300 milijonov vrst.

× **Neznosna vročina v Španiji.** Nad Andaluzijo v Španiji je te dni zavladala neznosna vročina. Toplomer je kazal te dni na soncu 52 stopinj C, v senci pa 42.

× **Tudi v Ameriki je huda vročina.** V vseh Zedinjenih državah je zadnje dni zavlada izredno huda vročina. V New Yorku je toplomer kazal v senci do 40 stopinj Celzija.

× **Vrtinčasti vihar je porušil dansko mesto.** Silni vrtinčasti vihar se je razbesnel nad notranjščino mesta Aarhusa na Danskem. V nekaj minutah je bilo sedem velikih stavb razdejanih. Vihar je bil tako močan, da je izruval s koreninami vred na tisoče dreves.

× **Angleži se zbirajo na meji Iraka in Perzije.** »Gazzetino« poroča, da vlada v Tabrisu veliko vznemirjenje, ker se čedalje bolj kopičijo angleške čete na meji Perzije in Iraka. Velik del prebivalcev Tabrisa je mesto zapustil in šel v gore. Po drugi strani pa se poroča, da se perzijske čete zbirajo v okolici Kermašaha severnovzhodno od Bagdada.

× **Kako dolge so vse ceste na svetu.** Po nekkih podatkih je na naši zemlji skupno 15.460.000 km vozniht cest, zgrajenih po načelih sodobne tehnike. Med vsemi celinami je v tem oziru na prvem mestu Amerika s 6.400.000 km cest. Toda prvenstvo ima Amerika glede na dolžino cestnega omrežja, ne pa tudi glede na gostoto cest. Drugo mesto zavzema Evropa, kjer je danes zgrajeno 5.640.000 km modernih cest. Evropa je potem tudi tista celina, ki ima najgostejšo cestno mrežo. Na tretjem mestu je Azija z 1.910.000 kilometrov, za njo pa pridejo na vrsto Avstralija, Nova Zelandija in tako imenovana Oceanija z 850.000 km modernih cest. Najmanj takšnih prometnih žil pa ima črna celina Afrika, to je komaj 660 km.

× **Celo mesto v Kolumbiji pogorelo.** Pred dnevi je zgorelo mesto Tado v Kolumbiji. Dnevi je nastal ponoči. Ker je bilo ponoči gašenje precej otežkočeno, je ostala od vsega mesta le cerkev in še ta je delno poškodovana. 7000 ljudi je ostalo brez strehe. Mesto Tado je stalo na obali Tihega morja.

× **Nadomestek za svinec.** Da bi prihranila svinec, je začela nemška industrija v vse večji množini uporabljati kovinski cement, ki postane nad ognjem tekoč, kmalu nato se pa strdi in postane čvrst. Kovinski cement je od vseh tvarin najboljši za zalivanje, ker ne prepušča vode, ni občutljiv nasproti kislini in ne menja obsega, ko prehaja iz tekočega v trdo stanje. Strokovnjaki pripisujejo kovinskemu cementu še veliko bodočnost.

× **Sredi poletja je zmrznil.** Pred dnevi so se napotili štirje mladi plezalci na visoki Snežnik, kjer jih je pa presenetilo neurje. Morali so se vrniti in prebiti noč v skalovju. Enemu se je posrečilo priti nazaj do Adamekove koče. Oskrbnik je obvestil reševalno postajo in reševalci so takoj odhiteli plezalcem na pomoč. Dva so rešili, tretji, 17letni Herbert Kampas z Dunaja, je bil pa že zmrznil. Rešena planinca sta imela roke in noge hudo ozeble. Dva druga plezalca iz Fohnsdorfa, ki sta se bila zaradi neurja ločila od svojih štirih tovarišev, sta se menda tudi ponesrečila.

× **Mladina pravi, da je julij mesec ljubezni.** Delovna skupina nekega vseučilišča je postavila 168 slušateljem vprašanje: »Kateri mesec je najlepši za ljubezen?« Velika večina glasov je bila oddana ne za mesec maj,

temveč za julij. Za julijem je dobil največ zagovornikov december, maj pa se je moral zadovoljiti s tretjim mestom. Na vprašanje, kako so mogli tako kruto zapostaviti mesec ljubezni, so mladi fantje odgovarjali, da nočejo ljubiti tedaj, kadar jim to ukazujejo zaljubljeni pesniki, temveč tedaj, kadar jih k temu izpodbuja nebo.

× **Milijonarjevo maščevanje v oporoki.** Zelo čudno oporoko je zapustil bogati ameriški finančnik, katerega premoženje so cenili nad 20 milijonov dolarjev. V oporoki je omenjeni milijonar svojo posledno voljo izrazil takole: Svoji ženi zapuščam kot dediščino njenega ljubčka z željo, da bi bila z njim srečna. Hkratu ji zatrdim, da nisem bil norec, kot je mislila. Svojemu sinu zapuščam zadovoljstvo, da si bo sam lahko prislužil toliko sredstev, da bo lahko nadaljeval svoje dozdajšno bedasto in nekoristno življenje. Polnih 35 let je namreč mislil, da sem bil s tem zadovoljen, toda v tem se je temeljito zmotil. Svoji hčerki zapuščam 100.000 dolarjev, ki jih bo gotovo krvavo potrebovala, ker so bili možgani njenega moža tako omejeni, da se je z njo poročil. Svojemu slugi zapuščam vse svoje obleke, ki mi jih je v zadnjih letih pokradel. Tudi kožuh, v katerem sem ga videl oblečenega lansko zimo. Šofer naj dobi vse moje avtomobile, ki jih je skoro vse uničil. S tem mu dajem samo priložnost, da to svoje delo temeljito dokonča. Svojemu poslovnemu tovarišu pa zapuščam nasvet, da si naj nemudno poišče spretnega družabnika, če misli še nadalje služiti denar.

× **300 let trajajoča tožba med dvema družinama.** Japonsko vrhovno sodišče je te dni srečno končalo spor, ki se je začel že leta 1699. Do spora je prišlo zaradi mejnika med posestvi uglednih japonskih družin Yonezavove in Murakamijeve. Zaradi tega spora je prišlo tudi do enega izmed najkrutejših primerov harakirija (samomora s prerezom trebuha), ko je 47 služabnikov iz zvestobe do svojega gospodarja skupno izvršilo samoumor. Spor je postajal vse hujši in so se številni vseučiliški profesorji, slavni pravniki in učenjaki na vso moč trudili, da bi ga izgledili, toda vse zaman. Zdaj je v to zamotano zadevo posegel tudi predsednik senata in se mu je posrečilo nad tristo let trajajočo pravdo rešiti v obojestransko zadovoljstvo.

× **Z elektriko nad ribe.** Skupina nemških ribičev nekje v južni Nemčiji se je začela posluževati električnega toka pri lovu na sladkovodne ribe. Ta način ribolova prav za prav ni nič posebnega. Celo med ribami samimi so takšne, ki omamljajo svoj plen z elektriko, katero imajo v sebi, da ga love in žro. Indijanci in drugi preprostejši narodi poznajo posebne rastlinske strupe, s katerimi omamljajo ribe, da jih laže love. Strup ni tako hud, da bi ribe zaradi njega poginile. Enako se z elektriko omamljene ribe z največjo lahkoto love.

× **Zaradi nabarvanih ustnic jo je stric razdedinil.** Bogat Turek je imel veliko tvornico za izdelovanje raznih lepotilnih sredstev, olj, dišav in rdečila za barvanje ustnic. Ker ni imel svojih otrok, je v oporoki vse svoje bogastvo zapustil siromašni nečakinji, ki je pa bila prav tako dekle kakor vsa osta-

la. Hotela je biti še lepša, kakor jo je ustvarila narava in si je nekega dne namazala ustnice z rdečilom. Ko jo je tako namazano opazil bogati ustric, ga je to tako razjezilo, da jo je takoj razdedinil, čeprav je bilo rdečilo izdelek njegove lastne tvornice.

× **Največja stanovanjska hiša na svetu.** Grade jo v Bostonu na 11.000 kvadratnih metrov razsežnem prostoru. Stroški za njo znašajo 35 milijonov dolarjev. V tem orjaškem poslojpu bo lahko stanovalo 25.000 ljudi. V hiši bo vezalo posamezna nadstropja med seboj 200 dvigal, od katerih bodo nekatera tudi ekspresna. Klet tega stanovanjskega orjaka bo s posebnim predorom zvezana s predorom podzemne železnice, v hišni garaži bo pa prostora za 5000 avtomobilov. Na strehah stanovanjskega poslojpa bodo prostrani vrtovi s solnčnimi in zračnimi kopalni. V najvišjem nadstropju bosta restavracija in gledališče, v kletih pa prava trgovinska ulica, kjer bodo lahko gospodinje kupovale vse, kar potrebujejo za dom. Hiša bo imela tudi svojo poštno podružnico, lastno šolo in otroški vrtec, kamor bodo lahko mame, ki so čez dan zaposlene, pošiljale v dobro varstvo svoje otroke. V hiši bo seveda vse polno zdravnikov. Stanovanjski orjak bo gotov še to jesen.

× **Deset let je zamudil s čakanjem.** Neki Američan, ki je umrl v starosti 80 let, je imel navado, da je natanko sproti preračunal, koliko časa je kje izgubil s čakanjem. Malo pred smrtjo je dognal, da je v vsem svojem življenju s čakanjem izgubil 10 let.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

NA POLICIJI

Gašper: Včeraj sem izgubil tisočak. Ali ga je morda prinesel kdo na policijo?

Policijski uradnik: »Ne, pač pa nam je nekdo izročil najdeni stotak.«

Gašper: »Nič ne de, pa mi vsaj tega dajte!«

USTREGEL JI JE

Žena: »Prosila sem te, da meni na ljubo več ne kadiš.«

Mož: »V tem pogledu ti prav rad ustrezem, zakaj od včeraj kadim le še sebi na ljubo.«

NA NIČ NE MISLI

Mož: »Na kaj misliš?«

Žena: »Na nič.«

Mož: »To je pa spet tvoja pamet. Na nič človek vendar ne more misliti.«

Žena: »Kdo pravi, da ne? Mislila sem na to, kaj si mi podaril za god.«

PRAŠKA DOMAČA MAST

ČISTI IN ZDRAVI RANE
DOBI SE V VSEH LEKARNAH

R. d. št. 2/41

KMETSKE HRANILNE IN POSOJILNE DOM

zadruga z neomejenim jamstvom

v Ljubljani - Tavčarjeva ulica 1

Žiro račun pri Narodni banki — Račun Poštne hranilnice št. 14.257
Brzjav: »Kmetiskidom« — Telefon št. 28-47

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun

Daje posojila. — Eskontuje menice. — Izvršuje ostale denarne posle.

**Za vse vloge nudi popolno varnost!
Zaupajte domačemu denarnemu zavodu!**